PROVINCIAL LIBRARY MANITOBA

8-МА РІЧНИЦЯ ПРОЛЄТАРСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

ПРОЛЄТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ

The Prowincial Library City

UKRAINIAN LABOR NEWS

Адреса: Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

Виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу. — Published three times a week: on Tuesday, Thursday and Saturday.

Address: Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

РІК VII. Ч. 134. СУБОТА, 7. ЛИСТОПАДА 1925. WINNIPEG, MAN. SATURDAY, NOVEMBER 7th, 1925. No. 134. VOL. VII.

ПОВСТАНЦІ В СИРІЇ ПРОГОЛОСИЛИ НЕЗАЛЕЖНУ РЕСПУБЛІКУ.

Араби утворили тимчасовий уряд. — Президентом Сирійської Республіки є провідник повстанців Бакрі.

ЄРУСАЛИМ, 5. листопада. — Наспівші сюди звідомлення кажуть, що сирійські повстанці встановили тимчасовий уряд в Сирії і революційний рух скоро поширяється.

Комунікація з Дамаску на північ і полудне є відтята і населення втікає з міста.

Прибувші сюди втікачі повідомляють про завзяту боротьбу між французьким військом і повстанцями в ріжних частях країни.

Осередком сили повстанців є Гомс. Французи стримали наступ повстанців на Бейрут.

ПАРИЖ, 5. листопада. — Каїрський кореспондент "La Liberte" доносить, що провідник повстанців на імя Бакрі зістав проголошений "президентом Сирійської Республіки" з головним осідком в Гомсі.

ДАМАСК, Сирія, 5. листопада. — В наслідок бомбардування міста Французами, з Дамаску втікло дотепер до Бейрута 15,000 людей.

Три міста, включаючи Небк і Яброд, прогнали французьке військо і цивільних Французів та проголосили свою независимість.

ПОВСТАНЦІ БЮТЬ ФРАНЦУЗІВ НА ПЕРЕДМІСТЯХ ДАМАСКУ.

Пятнайцять миль на полудне від Дамаску збирається 4,000 Друзів; Французи беруть Курдів до війська.

ЛОНДОН, 5. листопада. — Депеша до "Морнінґ Пост" доносить, що в Дамаску відновилася боротьба. Французька артилерія є знову в роботі, одначе повстанці не дісталися ще до центра міста.

За те на східніх передмістях Дамаску Друзи й инші повстанці били вчера Французів ціле пополудне.

Французькі летуни бомбардували повстанців, які перетяли залізницю до Гайфи.

Положення в околиці Гомсу погіршилося для Французів. Вся комунікація застановлена.

ЛОНДОН, 6. листопада. — Депеша з Дамаску до "Дейлі Мейл" доносить, що 15 миль на полудне від Дамаску збирається чотири тисячі Друзів.

Французи мають так мало війська, що беруть до армії Курдів для оборони міста.

По цілій Сирії панує непогамований дух бунту.

КАЇРО, Єгипет, 5. листопада. — Доносять з Сирії, що Французи приготовляють карну експедицію, яка має заатакувати повстанців, що тепер цілком окружили Дамаск.

Число повстанців збільшається з кожним днем, як прибувають втікачі з сіл знищених французьким військом. Дамаск укріплюється.

КРАЇНА МІЖ ДАМАСКОМ І АЛЄППОМ В РУКАХ ПОВСТАНЦІВ.

Весь рух в Дамаску застановлений, склепи стоять закриті, населення втікає тисячами з міста.

ЛОНДОН, 5. листопада. — Наспівші сюди звідомлення кажуть, що сирійські повстанці розпочали нову офензиву на кордонах Палестини.

Залізниця, що йде на полудне від Дамаску, зірвана.

Ціла територія на північ від Дамаску аж до Алєппо находиться в руках повстанців.

Весь рух в Дамаску застановлений, склепи стоять замкнені і населення втікає з міста. Залізниче получення між Дамаском і Гайфою перерване.

ЛОНДОН, 5. листопада. — Звідомлення з Сирії подають, що повстання Друзів і инших арабських племен поширюється на полудне від Дамаску.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 5-го листопада. — Сюди наспіли відомости, що в Сирії є активні більшовицькі аґенти, які допомагають населенню в його боротьбі проти французьких окупантів.

ПРОТЕСТ СИРІЙЦІВ В НІМЕЧЧИНІ ДО ЛІҐИ НАЦІЙ.

БЕРЛІН, 5. листопада. — Сирійська кольонія в Німеччині внесла протест до Ліґи Націй проти "варварства й різні в Сирії, за яку є відповідальна Франція, як також Ліґа Націй".

Протест каже, що Ліґа надала Франції "безпотрібний і неусправедливлений мандат".

ТОВ. М. ПОПОВИЧ КАНДИДАТОМ НА АЛДЕРМЕНА В 3. ВАРДІ.

Центральний міський комітет Комуністичної Партії Канади у Вінніпеґу рішив взяти участь в надходячих міських виборах і поставив тов. М. Поповича кандидатом на алдермена в 3-ій варді.

Робітники північного Вінніпеґу, а головно українські робітники, не від нині знають тов. Поповича як щирого працівника для робітничої справи й завзятого оборонця робітничих інтересів.

Можна сміло сказати, що партія не могла найти відповіднішого кандидата на представника робітників північного Вінніпеґу в міській раді, як тов. Попович.

Тому всі робітники в 3-ій варді, без огляду на їх національні чи релігійні ріжниці, повинні подбати, щоб в день міських виборів, 27. листопада, тов. Попович був вибраний їх представником у вінніпеґській міській раді.

МІСЬКІ ВИБОРИ В ВІННІПЕҐУ.

Крім звичайних виборів до міської ради в Вінніпеґу відбудуться ще додаткові вибори алдермена в 3-ій варді на місце зрезиґнувавшого алдермена Гіпса, що зістав вибраний послом до федерального парляменту. Гіпс зрезиґнував з алдермена у вівторок 3. листопада.

Вибір алдермена на місце Гіпса не буде мати нічого спільного з вибором трох алдерменів в 3-ій варді на 1926—1927 рр., хоч голосування буде відбуватися в той сам день і в тих самих місцях.

Підчас виборів буде два балоти: один з іменами кандидатів на алдерменів на дворічний речинець і другий з іменами кандидатів на алдермена на однорічний речинець (на місце Гіпса).

Кандидат, що буде вибраний на місце Гіпса, обійме негайно своє місце в міській раді і буде алдерменом до кінця 1926 року.

Три инші алдермени, вибрані на дворічний речинець, обіймуть свої місця в міській раді з початком 1926 року.

КАЖЕ, ЩО УРЯД С.Р.С.Р. ВИЗНАВ НОВИЙ РЕЖІМ В ПЕРСІЇ.

Остаточну форму правління в країні вирішать установчі збори, які будуть вневдовзі скликані.

ЛОНДОН, 5. листопада. — Дипльоматичний кореспондент "Дейлі Телеграфу" каже, що уряд Радянського Союза, через свойого представника в Персії, визнав Різу Хана новим правителем Персії, не чекаючи на одержання ноти, висланої у вівторок до всіх закордонних держав, в якій повідомлено їх про повалення династії Каджар.

Правлячу власть в Персії віддано тимчасово в руки Різи Хана, одначе вирішення сталої форми правління полишено для установчих зборів.

ТЕҐЕРАН, Персія, 5. листопада. — Бувший премієр Різа Хан, а тепер король Паляві, приказав закрити всі доми гри й склепи, де продаються алькоголічні напитки.

В своїх промовах він обіцює поправити відносини в країні.

Спеціяльна комісія випрацьовує правила для вибору установчих зборів, зложених з 300 представників всіх кляс країни.

РІЖНІ ВІСТИ.

РОБІТНИКИ БЕРЛІНА ВИБРАЛИ 118 РАДНИХ.

БЕРЛІН, 29. жовтня. — Урядовий звіт виборчої комісії виказує, що підчас виборів до міської ради в Берліні соціялісти вибрали 75 радних, а комуністи 43. Обі партії будуть мати разом 118 радних на всіх 225.

Представництво в міській раді буде представлятися так: 118 робітничих радних і 107 буржуазних.

ЛОНДОН, 5. листопада. — Страйк телеграфістів компанії Марконія в Лондоні, Ліверпулі й Манчестері закінчився вчера, коли компанія приняла назад до роботи 9 робітників, що були відправлені з причини економії.

МЕКЛАВД ВИБРАНИЙ ЧЛЕНОМ МІСЬКОЇ РАДИ.

Телеграма з Сидні в Новій Скошії під датою 4. листопада доносить, що до муніціпальної ради повіту Кейп Бретон вибрано робітничого радного в особі Дж. В. МекЛавда, президента 26. дистрікту "Юнайтед Майн Воркерс оф Америка". Більшість в раді мають консерватисти.

РОБІТНИКИ В АНҐЛІЇ ЗДОБУЛИ 135 НОВИХ МІСЦЬ У МІСЬКИХ РАДАХ.

ЛОНДОН, 5. листопада. — Повний вислід виборів до міських рад по цілій країні виказує, що робітники здобули 135 нових місць, з того 47 на провінції і 88 в Лондоні.

В Лондоні робітники мають тепер більшість радних у 8 дільницях. Цими дільницями є: Беттерсі, Бермонсі, Дептфорд, Поплар, Шордич, Степні, Вулвич і Бетнел Ґрін.

Всіх дільниць в Лондоні, де відбулися вибори, є 28.

УРЯД ПРЕМ. КІНҐА НЕ БУДЕ РЕЗИҐНУВАТИ.

ОТТАВА, 5. листопада. — Урядово оповіщено, що уряд премієра Кінґа не буде резиґнувати, але остане при владі аж до скликання парляменту. Парлямент буде скликаний в можливо як найскоршому часі. Від волі парляменту буде залежати, чи уряд Кінґа остане надальше при владі, чи буде змушений зрезиґнувати.

ВИСЛІД ВИБОРІВ В НОВІЙ ЗЕЛЯНДІЇ.

ВЕЛИНҐТОН, Нова Зеляндія, 5-го листопада. — Підчас вчерашних загальних виборів уряд відніс велику побіду і в новому парляменті буде мати переважаючу більшість послів.

Ріжні партії вибрали таке число своїх послів:

Урядова партія — 55; Партія Праці — 13; націоналісти — 10; независимі — 2. Разом 80 послів.

В АНҐЛІЙСЬКІЙ МАЙНІ УБИТО 5 МАЙНЕРІВ.

МАНЧЕСТЕР, Анґлія, 5. листопада. — В майнерському місточку Пендлетон, недалеко звідси, завалилася частина вуглевої копальні, в наслідок чого 5 майнерів було убитих і кількох тяжко ранених. Трох майнерів загубилося.

СТРАЙК УРЯДОВЦІВ В АВСТРІЇ НЕ ВІДБУВСЯ.

ВІДЕНЬ, 5-го листопада. — Страйк 90,000 державних урядовців, який мав вибухнути вчера, вдалося усунути. Між урядом і робітниками прийшло до порозуміння.

ПРАВДОЮ ПРОТИ БРЕХНІ!

На таку тему виголосить реферат пролетарський письменник М. Ірчан в салі У.Р.Д. у Вінніпеґу, на великому концерті присвяченому третій річниці смерти галицьких героїв-революціонерів т.т. Мельничука, Шеремети і Цепка, що відбудеться в середу 11. листопада 1925 р. в год. 8.30 вечером. Саля У.Р.Д. в цей вечір повинна бути заповнена. Українське робітництво Вінніпеґу і околиці повинно в цей вечір своєю численною присутністю вшанувати память героїв як найкраще. Слідіть за докладнішим оголошенням, що буде надруковане в найблищому числі "Укр. Роб. Вістей"!

ІТАЛІЙСЬКА ПОЛІЦІЯ ВИКРИЛА ЗМОВУ НА ЖИТТЯ МУССОЛІНІ.

Влада закрила унітарну соціялістичну партію й арештувала трох людей в звязку з викриттям замаху.

РИМ, 5. листопада. — Поліція оголосила сьогодня, що викрила змову на життя премієра Муссоліні, який мав бути застрілений.

Після викриття змови Муссоліні приказав розвязати унітарну соціялістичну партію та окупувати військом всі масонські льожі.

РИМ, 5. листопада. — Півурядово оповіщено, що поліція арештувала бувшого соціялістичного посла Занібоні під замітом, що він приготовляв замах на життя премієра Муссоліні.

Разом з ним арештовано його приватного секретаря, який є редактором ґазети "Popolo Quaglia".

В той сам час власти арештували в Турині ґенерала Люїса Капелля, який був в залізничому потязі і мав намір виїхати на провінцію.

Всі три арештовані будуть поставлені перед суд.

НОВИЙ ФРАНЦУЗЬКИЙ УРЯД ОДЕРЖАВ ВОТУМ ДОВІРЯ.

Комуністичний посол Кашен атакує уряд Пенлеве за його політику, а головно за адміністрацію в Сирії.

ПАРИЖ, 4-го листопада. — Премієр Пенлеве і його новий кабінет одержали в парляменті вотум довіря дуже незначною більшістю голосів. За урядом голосувало 221 послів, проти уряду — 189 послів.

Голосування відбулося після проголошення міністеріяльної декларації. Одержавши вотум довіря, кабінет Пенлеве остане при владі й буде правити країною при помочі незначної парляментарної більшости.

Після відчитання міністеріяльної декларації на уряд посипалися сильні атаки зі сторони правиці і лівиці.

Комуністичний посол Кашен атакував уряд за всю його політику, а найбільше за його адміністрацію в Сирії і за інтриґи між французькими банками і фінансістами Америки.

Він домагався націоналізації банків і заявив, що в Сирії убито 6,000 французьких жовнірів, що Пенлеве заперечив.

РІФИ ДУЖЕ БОМБАРДУЮТЬ ТЕТУАН.

ЛОНДОН, 5. листопада. — "Дейлі Експрес" пише, що протягом слідуючих пару днів будуть зроблені рішучі заходи для встановлення мира в Мароко.

Ґазета каже, що навіть тепер пересилаються мирові умови Абд-Ель-Кріма до французького командування.

ПАРИЖ, 5. листопада. — Депеша до "Ексчендж Телеграф" доносить, що Ріфи сильно бомбардують Тетуан, столицю еспанського Марока. Між жертвами бомбардування є один убитий і багато тяжко ранених. Одна бомба мала цілком знищити мошею Назерія.

В Тетуані замітно велику військову діяльність, чого не було там через останні два тижні.

ҐУДРИЧ РАДИТЬ ВИЗНАТИ С.Р.С.Р.

ВАШІНҐТОН, 26. жовтня. — Бувший ґовернор Індіяни Ґудрич, який повернув недавно з Радянського Союза, куди він їздив чотири рази від 1917 року, заявив президентові Кулиджові, що економічне положення в Радянському Союзі значно поправляється.

Він сказав Кулиджові, що як би в Москві находився американський амбасадор, то його присутність принесла би велику користь американській торговлі і причинилася би до блищого порозуміння між обома державами.

МОСКВА, 26-го жовтня. — Професор ленінградської політехніки Яков Френкель одержав нагороду з фондів Рокефелерівського Інституту "за великий вклад в технічну науку в 1925 році".

ФІНЛЯНДІЯ КУПУЄ ЗБІЖЖЯ В РАД. СОЮЗІ.

ЛЄНІНҐРАД, 22. жовтня. — Протягом цього року Фінляндія закупила від Радянського Союза 5 міліонів пудів збіжжя. Перші ваґони збіжжя вже прибувають до Фінляндії.

Овочеві ринки Фінляндії в великій мірі запотребовуються радянськими овочами.

Не забувайте про пресовий фонд наших часописів.

ТИСЯЧУ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТ В МІСЯЦІ ЛИСТОПАДІ ДЛЯ "У. Р. В."!

ІСТОРІЯ ЖОВТНЕВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

Буржуазія використала Лютневу революцію пролетаріяту в своїх інтересах і на шкоду робітничим та селянським масам, що своєю збройною силою повалили царизм. Робітнича кляса в місяці лютому 1917 р. не була ще настільки з'орґанізована, щоби взяти державну владу в свої руки, а єдина робітнича партія більшовиків, котра через кілька місяців повела революційний пролетаріят до перемоги, ще не встигла була зробитися масовою. Соціял-угодовські партії меншовиків та ес-ерів, що на початку великої революції мали на маси більший вплив і засідали в робітничих радах та професійних орґанах, через свою полохливість та угоду з буржуазією не хотіли вести пролетаріят до соціялізму, а виконували бажання і волю буржуазії. Робітники побачили, що їхні надії, які вони покладали на успіх від повалення царизму, не здійснилися. Помалу приходили вони до переконання, що тільки вони самі зможуть добитися того, що їм потрібно. Революція дала можливість робітникам зорґанізуватися краще. Під проводом єдиної пролетарської партії більшовиків робітники повиганяли з профспілок і рад всіх угодовців і почали добиватись своєї диктатури — влади Рад.

Кілька місяців дальшого панування поміщиків і капіталістів багато де-чому навчили робітничу клясу. Тимчасовий уряд продовжував імперіялістичну війну далі. Промисловість країни падала з кожним днем і дійшла до кризи. Виробництво знизилось майже до половини. В одному липні місяці закрито було 206 підприємств, в наслідок чого до 50,000 робітників залишилось без заробітку і без хліба. Кріза палива, транспорту і харчів, звуження посівної площі, брак звязку між окремими галузями господарства — все це наслідки політики буржуазії, що рукою голоду, холоду і руїни хотіла припинити революційний робітничий рух. Війна далі нищила все матеріяльне багацтво, привела до економічної катастрофи, дорожнечі, безробіття і голоду.

Тільки пролетарська соціяльна революція, яку підготовляв загальний стан річей, могла врятувати маси. Затримувати хід цієї революції, як писав тоді Ленін, було-б злочином, бо події ясно диктували партії більшовиків це завдання — скинути тимчасовий уряд, припинити анархію і встановити тверду владу трудящих. Гасло: "Влада Радам" стало найбільш популярним не тільки по містах, а й по селах. Аграрний рух ріс, уряд збільшував утиски, симпатії війська схилялись до партії більшовиків, партії угодовців роскладалися, а що буржуазія не хотіла випустити владу з своїх рук добровільно, то треба було видерти її силою і передати її пролетаріятові.

Партія більшовиків за цю роботу і взялась. Керенський хотів запобігти переворотові, попробував вивезти з столиці революційно настроєні полки і викликав з фронту "надійні" частини для придушення повстання. Ці заходи буржуазії, спинити хід революції, пішли на марне. Столична Рада депутатів утворила 20. жовтня военно-революційний комітет, котрий став центром оборони революції і боротьби з тимчасовим урядом. 24. жовтня комітет заявив, що Рада депутатів бере на себе охорону революційного порядку проти зазіхань контр-революціонерів і погромщиків. На другий день війська ради робітничих і салдатських депутатів заняли всі важніші будинки і установи в місті, оточили Зимовий палац і штаб та розігнали "ударників" Керенського, що разом з онкерами і жіночим баталіоном виступили були на його захист. Всі броневики та вся артилерія перейшла на бік военно-революційного комітету.

Так скинуто було уряд панських прихвостнів, а влада перейшла до Ради робітничих і військових депутатів. 25. жовтня (7. листопада) відкрився другий всеросійський з'їзд Рад, на котрому перевагу мали більшовики. Ввечері взято Зимомовий палац, а міністрів і юнкерів заарештовано. З'їзд Рад вирішив запропонувати всім воюючим народам мир, а поки що оголосив перемиря на всіх фронтах. Далі з'їзд ухвалив безплатну передачу поміщицьких, удільних і монастирських земель сільським земельним комітетам, перевести повну демократизацію армії і встановити над виробництвом робітничу контролю. Керенський втік до Гатчини, звідкіля з корпусом ґенерала Краснова хотів вирушити на Ленінград, але його авантуру зліквідовано, і козаки Краснова склали зброю. Контр-революція пробувала в Ленінграді і в Москві повстати і повалити владу Рад так само без успіху.

Першим завданням радянської влади було — покінчити імперіялістичну війну і добитися демократичного миру, а другим — передати всю землю селянам та знищити недобитки поміщицької та куркульської контр-революції на селах. Далі радянська влада взялась за поступову соціялістичну перебудову країни, встановила робітничу контролю над усім виробництвом, націоналізувала і централізувала промисловість, фінанси і транспорт. В обсязі сільського господарства влада взялась за обєднання дрібного сільського господарства в колективи й комуни та за орґанізацію радянських господарств.

Але до мирного будівництва було ще далеко. На окраїнах держави влада находилася ще в буржуазних руках і її треба було завойовувати. Так було на Україні, де після Центральної Ради та німецької окупації влада перейшла до рук ґенерала Скоропадського, а потім Директорії та Петлюри. Буржуазні держави об'явили республіці бльокаду, почались інтервенції та наступи й напади банд світового імперіялізму, або місцеві білогвардійські повстання: Чехословаків, Калєдіна, Юденіча, Колчака, Денікіна, Врангля і багато дрібніших банд.

Радянська влада перемогла економічну розруху, всі ворожі наступи і повстання, зліквідувала голод і транспортну крізу і до сьогоднішнього дня вирішила вже більшість пекучих питань, виконала більшість своїх завдань.

Жовтнева революція була необхідна. Пролетаріят мусів добитись того, за що підняв він зброю в лютому 1917 року. Політика тимчасового уряду була направлена проти робітничої кляси. Буржуазія не могла та й не хотіла справитися з економічною скрутою і загальною розрухою — наслідками війни. Партія пролетаріяту не може йти на угоду з його відвічними клясовими ворогами, як це зробили партії меншовиків та ес-ерів, бо вона покликана вести пролетаріят до перемоги, до комуністичного ладу. Тільки диктатура пролетаріяту приведе найшвидше і найпевніше до того майбутнього суспільного ладу. Без міцної своєї партії пролетаріят не міг перемогти своїх ворогів. Єдність і революційна дисціпліна подолала розклад.

Жовтнева революція — це не заміна пануючої кляси — клясою пригнобленою, а знищення старої державної системи і створення нової, більш придатної для розвитку, для загально-людського поступу. Жовтнева революція — це революція соціяльна. Революція не перемогла-б, як-би широкі маси не зрозуміли для себе її значіння. Жовтнева революція принесла робітникам і селянам не тільки політичну волю, але й поліпшила їх матеріяльне становище, зробила їх справжніми господарями своєї країни. Ця революція — перший крок до установлення комуністичного ладу на всьому світі.

Новий тип дому з робітничими помешканнями в С.Р.С.Р.

Я громадянин світа і де-б я не був, я завжди робітник.

Карл Маркс.

Після смерти Маркса людність стала нижча на цілу голову і то на найбільш ґеніяльну зі всіх, які вона мала в останніх роках.

Ф. Енґельс.

Кімната читальня в "Домі Відпочинку" для робітників.

"ЦИВІЛІЗАЦІЯ ЗАХОДУ" І "ВАРВАРСТВО СХОДУ".

Світ кінчається в Здолбунові.

Европейська преса ріжних відтінків голосить на всякі тони, що цивілізований світ кінчиться на Здолбунові, або Столпцях. Соціялісти II. Інтернаціоналу проклямують — у противенстві до радянської влади — святість і недоторканість демократичного ладу, еманацією якого є парлямент. Гендерсон у Марсилії з тріюмфом кликав, що II. Інтернаціонал має у парляментах Европи так велике число послів, що виконує свій вплив на політику буржуазі.

Одночасно II. Інтернаціонал переконує маси, що радянська влада — це втілення варварства, це занепад цивілізації.

Висланники польско-шляхетської влади, депутати П.П.С. — ріжні Познери, Голуфки, Діяманди, Чапінські — як комівояжери польського уряду у своїх проханнях за підмогою на амуніцію та милостиню для польської буржуазії й поміщицтва — найсильнішого для себе вживають арґументу, мовляв: "Поможіть нам, ми-ж Польщу охоронили і врятували цивілізацію Европи перед наїздом східніх варварів'".

З причини таких вигуків буржуазної та есдецької преси та при арґументації, що комуністичні орґани в Европі примушені захвалювати лад на Радянських Республіках, "бо це платні орґани III. Інтернаціоналу", кожний з найбільшим зацікавленням вступає в межі Рад. Республік, кожний із зворушенням в'їздить в цю нову землю, де Жовтнева революція учинила нечуваний переворот та встановила новий лад, що таким жахом переймає всю Европу. З почуттям найбільшого зворушення і зацікавлення в'їхав і я в кордони Радянських Республік.

Загадочна країна.

Україну — і то Правобережну — бачив я ще в початках 1919 року, в часи горожанської війни.

Як-же на ділі збудувала Радянська влада Україну, як збудовано инші Радянські Республіки? — питаю себе.

Якою силою виконується влада на безмежних просторах Союзних Республік?

Чи спокій і співжиття між цим океаном людських істот виконується справді "револьвером чеки", — що про неї з так гірким обуренням роеписується вся буржуазна преса і преса II. Інтернаціоналу?

Перебуваючи за кордоном, я перечитував усі можливі ґазети заходу, я приглядався ладові сучасної Европи, я досить точно ознайомлений з життям ріжних народів у Чехословаччині та Польщі — а тепер з вікон вагону, на стаціях обсервував картини — які мигавкою повставали перед моїми очима.

Так озброєний у засоби обєктивної аналізи виїхав я на територію Радянської влади.

Перші враження.

Перше, що мене вразило, було те, що мимо близькости Польщі тільки невелике число товаришів полагоджувало покордонні формальности. Із справністю, певністю себе, вони упоралися скоро з великим числом приїзжих та їхнім багажом, пильно додержуючись відносно кожного приписів і законів. Я зразу пізнав, як і в час усієї дальшої їзди на залізницях, де складно функціонує апарат, де контроля білетів як найточніша, я побачив, що розпорядки й приписи виконуються точно, що буква права рівна для всіх, не так як на заході Европи, де буржуазію трактується у рукавичках, де урядовці є до всяких послуг і вигід буржуазії, а де мужик і робітник трактуються як бидло.

Через короткий час постою на кордонній стації я пізнав робітників і селян. У них самопевність, достойність і вдоволення, а при цьому й охота до оборони проти надужиття.

Коли перекупка зажадала від нас високу ціну за хліб, прибіг робітник і суворо загрозив її не жадати нових цін, а дотриматись твердої ціни.

Два світи.

Наш потяг рушив у дорогу. Перед нами розкрився краєвид на поля й луги. Яка-ж ріжниця вдарила нас в часі їзди на стаціях! Коли на стаціях і в потягах Чехословаччини всюди, в кожному ваґоні увиваються жандарми, коли в Польщі світять бляхи й бляшки, дзвенять шаблюки, пістолі й еполети польських офіцирів, полискують нашторц поставлені на кріс багнети жандармів, коли аж кишить від ріжних озброєних відділів польської охорони, коли селяне й робітники стоять здалека — скулені, прибиті, з видимою журою на обличчях, коли бє в очі дистанс між збройною силою польських офіцирів і дефензиви та між народніми масами, то на стаціях Радянської влади даремно шукати озброєної варти, а бачиш у дружній юрбі червоноармійців, робітників і селян. Усе кишить тут життям, якийсь подув радости й втіхи. Маєш враження, що все це одна дружня родина.

Питаю зачудований: де-ж тут ця "чека", що на неї так ремствує Европа? І мимохіть насуваються мені на память цілі хмари польських офіцирів, жандармів, військової охорони, дефензиви, їх бундючні та грізні міни — стає мені перед очима образ наляканого мужика у Польщі. Я думаю собі: це той мур "европейської цивілізації".

А дружні, свідомі маси робітників, селян, червоноармійців — це "варвари", це "чека".

Контрасти.

Минаємо широкі луги і гарно загосподаровані селянські хутори на радянській території. По полях кипить праця селян, отари овець і рогатої худоби, все це майно селян, не видко тут панських економів та погоничів, — панські лани в руках селян.

А як виглядає в Польщі? Сільські хати обідрані, розвалюються, худобу ведуть селяне на мотузках, щоб не забігла у поміщицький ґрунт або пасовисько, а рівночасно бачимо широкі простори панських ланів, та панські ліси. Брак палива у селян, голод землі всюди — села вимерлі, люди биті податками й брутальним гнітом дефензиви та опричників польської шляхетської влади.

І ця Польща, — це мур і охорона цивілізації Заходу.

Який контраст: селяне Радянських Республік, і селяне в Польщі.

Червоноармійці.

Наш потяг в'їхав у Мінськ, столицю Білоруси. Роглядаємося по місті.

Селянські і робітничі кооперативи, робітничі будинки, червоні прапори. Оголошення десятків зборів та театральних вистав.

Вечеріє. Перед нами пересувається картина, що не побачиш ніде у "цивілізованому" світі.

Перед залізничим двірцем їде на конях при звуках музики значний відділ червоноармійців. Що це? Чи розрухи? Чи військо їде "усмиряти" селян, як у Польщі чи в Румунії? Чи може збори робітників, а військо їде доглядати порядку, як це діється на вулицях европейських міст при кожній маніфестації робітників? Розпитуємо. Поясняють: це делеґати ріжних військових чот провадять випуск червоноармійців, що повертають додому. Розглядаємося, цікаво.

Червоноармійці зіскочили з коней, заграла музика, делеґація віддає салют, а далі вертає до міста.

Ті-ж, що їдуть додому, вступають рядами на вокзал перед потягом.

"Що це? — питаю. — Вертають додому у військових мундурах?"

"Так" — відповідають.

Чи є таке в цивілізованій Польщі?

Коли всюди в цивілізованій Европі жовнір повинен кинути військовий мундур, то червоноармієць затримує його при собі. Коли там йдуть у запас, стягається навіть сорочку, і по вулицях міст відбувається похід голих і босих жовнірів, то тут, у Радянських Республіках, червоноармійці вертаються додому одягнені і взуті. Вони червоноармійці і в дома, під сільською стріхою.

Перед потягом виступає червоний командір полковник.

— Товариші! — кличе.

І говорить промову. Говорить про міжнародній капітал, про Англію, Китай, про клясову боротьбу. Говорить чудово, наче-б не командір полковник, а европейський вчений.

В промові нагадує, що червоноармійці зазнавали й злиднів, часто недостатків, але все було роблено, щоб це було усунуто. Усувалося й старшин, на кого скаржилися червоноармійці.

— Чи це правда, товариші?

— Правда, правда, — загукали червоноармійці.

Ваше завдання тепер служити селу, допомагати селянам, поборювати неписьменність, будувати кооперацію, ширити освіту, ґазету по селах. Хай живе радянська влада! Хай живе III. Інтернаціонал! — так говорив командір-полковник.

Чи можливе щось подібне в Европі? Чи полковник в Европі признається перед жовнірами, що усунув кепських старшин? Чи полковники буржуазних держав кажуть освічувати селян, чи не наставлені вони, щоб стріляти в селян та робітників в імя панування буржуазії й поміщиків?

Командір і рядовий — товариші.

Сердечну промову виголосив і червоноармієць. А на останок червоноармійці кинулися обіймати старшин, почали їх підносити в гору, качати, кричати "ура".

І правдивий, сердечний плач, сльози на очах червоноармійців і сльози у старшин.

Один із старшин сердечно цілований юнаками, аж закрив обличчя від зворушення й сліз.

Гляди, цивілізована Европо! У Франції військова служба — це жах для селян, робітників і молоді. Чужоземні леґіони — це пекло: жовнірів порють нагаями, бють у лице не тільки в Румунії, Польщі, але навіть в Австрії. У цій Австрії, садибі Баверів, Ренерів, де ледве є дозволених антантою 10 тисяч жовнірів, читається в ґазетах майже щоденно про самогубства жовнірів від секатур та биття старшин. А есдеки поскаржаться тільки в парляменті і діло скінчене. Самовбивства жовнірів ідуть собі далі. Стара муштра і клясова дисціпліна залишилися в цілій Европі; там селянські й робітничі маси пхається в військовий мундур як гарматне мясо для інтересів буржуазії — чи в Китаю, чи в Мароко, чи проти своїх власних робітничих мас.

А червоноармійці?

Непереможна сила радянської влади.

Коли в Европі всі салдати із серця ненавидять і бажають пімсти на офіцирів, то у Черв. армії і старшина і червоноармієць — це друг, це брат, одною овіяний думкою, служити селянам, служити робітникам, обороняти їх крісом, служити міжнароднім трудящим масам.

І зрозуміло роз'яснилась мені тайна, звідки береться міць і непереможна сила радянської влади, де є ґранітна підвалина Радянських Республік.

Червона армія — це не армія "цивілізованої" Европи, держана для грабіжі кольоній, для гноблення слабших, але це армія для визволення поневолених мас і народів, це рівночасно школа, це джерело освіти червоноармійців і широких мас; це не казарма і не казематы, але один великий, розвинений по широких просторах університет народніх мас.

Це армія будучности, армія для знищення гніту буржуазії, збудування нового ладу, це охорона всіх поневолених народів.

Господарська перемога.

Вишневі сади вказують нам що ми вже на території Радянської України. Широко розлилися лани, череди худоби по пасовиськах. Як пчоли працюють селяне на ріллі. І тут усюди по стаціях робітники й селяне в розмовах виявляють більше зацікавлення й знання суспільних наук, ніж учений буржуй цивілізованої Европи.

І не можна вийти із зачудовання, як знайшлася змога в так короткому часі налагодити так справно апарати на таких величезних просторах землі і то на нових суспільних основах.

До цього всюди ремонти, відбудова зруйнованих війною стацій, будова нових домів, добрий стан мостів.

І хоч зовнішний вигляд Харкова далекий від чистоти столичних міст Европи, то, як пояснював нам один із видних товаришів, — теперішний Харків, це Париж, рівняючи до Харкова хоча-б у тамтому році. Харків відбудовується по страшнім знищенню у горожанській війні. Але за те хліба всюди повно, чого не побачиш в Европі.

Свідомість серед селян.

У Сельбудинкові, де ми заїхали, заходять до нас селяне, один із Київа, другий з Конотопа. Вітають нас і кажуть: — радує нас, що ви, Англійці загостили до нас, — і випитують нас зразу про безробіття в Англії.

Коли ми пояснили, що це помилка, бо ми з західних українських земель, тоді вони зараз кличуть: "А, ви Галичане, а ми зрозуміли Англійці", і в одну мить звертають розмову на Галичину, Волинь, на страждання мас під Польщею. Чи-ж не дивує ця міжнародня орієнтація наших селян, чи він з під Київа, чи з Конотопа. Ми розпитуємо їх про життя на селах. Вони цитують Леніна, росказують про розподіл землі, про Петровського, до кого мають так легкий приступ, про Буценка, що дає резолюцію на користь незаможних селян. Де-ж тут порівнання з положенням наших селян чи в Польщі, Румунії, чи Чехословаччині? Яке-ж противенство до Польщі, Румунії і Чехословаччини, де руйнується все, що українське, де касується українські школи, де з'убожілий податками селянин радий бувби, коли-б видертися хоча-б до такого пекла, як роботи у Франції.

На Радянській Україні український селянин став із давнього царського "хахла" свідомий і самопевний. У його на очах пройшов глибокий переворот, земля у його руках, будівництво нового ладу — його діло. Тут він стає спільником і підвалиною влади. Спільні сили трудящих мас двигають Радянську Україну і Радянські Республіки.

Творять новий культ.

Мимо знищення війною, мимо голоду, мимо бльокади антанти, без чужих кредитів будує себе Україна і проквітає життя на всіх територіях Радянських Республік.

А західна Европа? Вся стогне у кігтях американського всесильного долара, — фінанси Німеччини, Австрії, Польщі в секвестрі Злучених Держав та антанти.

У Відні наслідком безробіття щоденно по 50 самовбивств безробітних, у могутній Англії нечувана соціяльна кріза.

Мені стає зрозумілим, чому в серці трудящих глибоко вросла память Леніна, чому робітники і велика маса селян з такою любовю ставляться до своїх провідників, та до своєї влади, чому горді своєю Червоною армією. Бо-ж це вони, бо-ж ця маса сама панує й володіє.

Мимо світових перешкод зростає, процвітає нове жит-

(Продовження на 7-ій стороні.)

LIBRARY
MANITOBA

ЖИТТЄПИС М. В. ФРУНЗЕ.

М. В. Фрунзе народився 1885 року в місті Пришпеці, Семирічинської области. Батько його — Молдаванин, матір — селянка Вороніжської губ. 1904 року тов. Фрунзе закінчив у Вірному ґімназію, і тут вперше в гуртках самоосвіти познайомився з революційними діячами. Закінчивши ґімназію він вступив до Петербурської Політехніки, якої, однак, не скінчив. У перші-ж роки студентства він пристав до Р.С.Д.Р.П. (Російської Соціял-Демократичної Робітничої Партії) та почав діяльність професіонала-революціонера. 1905 року т. Фрунзе працював в Івано-Вознесенському, промисловому районі та був одним з орґанізаторів великого страйку текстільщиків, що охопив увесь район. 1907 року т. Фрунзе вже четвертий раз було заарештовано в м. Шуї та за належність до Р.С.Д.Р.П. (більшовиків) присуджено до 4-ох років каторжної роботи.

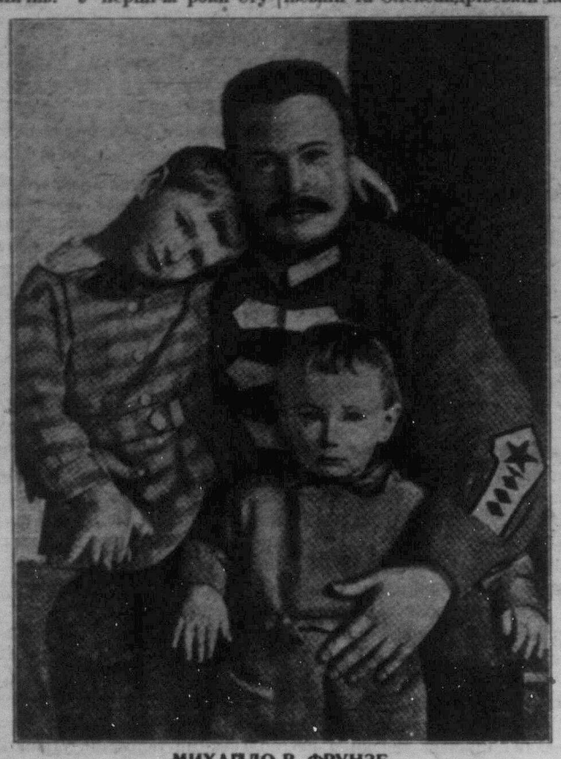

МИХАЙЛО В. ФРУНЗЕ,
народній комісар військових справ С.Р.С.Р. з своїми синами.
Помер в Москві 31. жовтня 1925 р.

Коли т. Фрунзе відбував кару, його знову притягли до суду в справі про збройний опір поліції та присудили до смертної кари.

Нарешті, замісць смертної кари, засудили т. Фрунзе на 6 років каторжної роботи, яку т. Фрунзе відбував у Владимирській централі, потім у Миколаївській та Олександрівській каторжних тюрмах. 1914 року т. Фрунзе, відбувши каторгу, пішов на поселення у Верханинський повіт, Іркутської ґубернії. Влітку 1915 року його знову було заарештовано за утворення підпольної орґанізації. У серпні того-ж року т. Фрунзе утік з тюрми та працював нелеґально у Забайкальській области під прізвищем В. Г. Василенка. Але незабаром т. Фрунзе виявили охранники і тільки випадково пощастило йому втічи від арешту в Росію; там він ховався, взявши прізвище Михайлова.

Після лютневої революції т. Фрунзе був одним із керовників революційного руху в Мінську, у Білорусі та на західньому фронті. В корніловські дні він був начальником штабу революційних військ мінського повіту.

Почалися жовтневі бої. Тов. Фрунзе на чолі 2000 армії Івано-Вознесенських ткачів йде до Москви на допомогу московському робітництву.

Далі т. Фрунзе бере активну участь у ліквідації ярославського заколоту та після цього його призначено за військового комісара Ярославського округа.

Білоґвардійці захопили увесь Сибір, ватаги Колчакові успішно йшли вперед, погрожували Волзі — цьому нерву Радянських Республік. Становище було важке. Ще незорґанізована як слід Червона армія не витримує ударів добре орґанізованих офіцерських полків.

Потрібний добрий орґанізатор та вожд. У грудні 1918 року т. Фрунзе призначено на командуючого 4-ої армії східнього фронту. З цього часу розпочинається цілком бойова робота червоного полководця.

Білоґвардійські ешелони поступали прямим маршрутом, навіть з аншляґами на ваґонах: "Курган—Уфа—Москва". Білі стягли до Бузулуку свою непереможну 7 гірську дивізію та готувалися до штурму Самари. Самарські білоґвардійці на великдень вже ждали "своїх".

І ось у цей час Червона армія, що нею керував т. Фрунзе, несподівано вдарила у фланґ колчаківської армії — саме в районі Бузулука.

І в наслідок вдачних тактичних маневрів Колчакове військо на підходах до Уфи було розгромлене та відкинуте геть за річку Білу. В упертих боях 7. та 8. червня т. Фрунзе сам брав безпосередню участь, був на найбільше небезпечних місцях та у важкі хвилини власним прикладом підбадьорував військо.

Ось один яскравий епізод.

Один із радянських полків не витримав скаженого вогню ворога та після сильних контратаків білих почав відходити. Тов. Фрунзе зараз-же опинився у небезпечному місці.

Начальник дивізії, сміливий т. Чапаєв, що загинув смертю хоробрих, бажаючи врятувати т. Фрунзе від небезпеки, прохав: "тов. командувачу, тут вам не місце, йдіть звідси. Я командир дивізії, ви не маєте права роспоряджатися моїми частинами".

"Я приймаю командування полком", спокійно відповів тов. Фрунзе та повів полк в атаку.

Підбадьорені прикладом свого командувача, червоні полки знову пішли вперед, погнали білих. І 9. червня сміливим ударом було взято Уфу. Але під час бою т. Фрунзе було ранено бомбою з ворожого аероплану.

За блискуче виконану уфимську операцію т. Фрунзе було нагороджено орденом Червоного прапору.

У серпні 1919 року, коли східній фронт було поділено на два напрямки — Сибірський та Туркестанський, тов. Фрунзе приняв командування арміями Туркестанського фронту.

У жовтні він виконав чергову операцію у справі оточення та знищення південної Колчакової армії. В наслідок вдачних маневрів було оточено всю ґрупу військ ґенерала Бєлова, і до 70 тисяч оренбурзьких козаків склало зброю, їх було взято в полон разом із зброєю та технічною частиною. Сам ґенерал Бєлов на аероплані утік до своїх.

З лютого 1920 року до серпня того-ж року т. Фрунзе працював в Туркестані, ліквідував Закаспійський фронт, звільнив Семирічинську область від білоґвардійщини та керував боротьбою з басмачами у Ферґані.

У серпні, коли спалахнуло збройне повстання молодо-бухарців, т. Фрунзе керував ліквідацією бухарського емірства. За тиждень усю Бухару було звільнено від білоґвардійських ватаг та чужоземного війська (авґанського).

У жовтні 1920 р. т. Фрунзе відкликали з Туркестану та доручили йому ліквідувати Вранґля. За його керовництвом було утворено новий південний фронт. Тут т. Фрунзе ще раз показав, який він талановитий орґанізатор та стратеґ. За 50 днів існування південного фронту Червона армія була підготована до рішучого наступу. Вранґель зазнав кілька страшних ударів.

Далі сміливими ударами було оточено та знищено армію Вранґля, прорвано всі мури кримського Вердену, Крим став червоним.

І оця ліквідація останнього притулку контр-революції — це одна із найславетніших сторінок в історії перемог Червоної армії та діяльности тов. Фрунзе.

Потім за непосереднім керовництвом т. Фрунзе було знищено на Україні петлюрівщину та махновщину.

Влітку 1921 року т. Фрунзе, коли він був у розвідці, оточили були махновці, його плащ та сідло було прострілено в семи місцях. Самого т. Фрунзе було поранено, і тільки щасливий випадок врятував вожда.

Через кілька років т. Фрунзе був головним командантом військ України і Криму, членом українського уряду, а через якийсь час був заступником голови Раднаркому України. Після уступлення т. Троцького, т. Фрунзе призначено народнім комісарем військових справ Радянського Союзу. На цему посту скосила його передвчасна смерть. Він помер в Москві 31. жовтня 1925 р. після тяжкої операції жолудка.

Працюючі маси Радянського Союзу і цілого світа втратили в особі т. Фрунзе одного з своїх найкращих борців.

("В.")

ЛІКВІДАЦІЯ НЕПИСЬМЕННОСТИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Ні одна держава в світі не дбає так про дійсну, широку освіту працюючих мас, як це робить Союз Радянських Соціялістичних Республік. В деяких буржуазних державах вправді є навіть закон про примусове навчання дітей в нижчих школах, але тільки в нижчих. Не з доброти до працюючих мас буржуазна влада встановила такі закони, не тому, що вона бажає поробити їх свідомими, розумними людьми. Робиться це тому, що в країнах з високо розвиненою технікою потрібно робітників з певним засобом елементарного знання. Робітник, що працює у фабриці при складній машині і виробляє якісь речі по нарисованому пляну, мусить обовязково вміти читати й писати, мусить знати рахунки, міри й ваги, то-що. Инакше він не буде здатний до такої праці. Ось через що його заставляють вчитися тих наук, що роблять з нього здатного фабрикантові робітника.

Але до середніх і вищих шкіл робітничих дітей не примушують іти, ще й ставлять перешкоди. В середніх і у вищих школах треба складати всякі оплати то-що, на що робітникові не спромогтися. Важкі матеріяльні обставини заставляють працюючих посилати своїх дітей зараня до праці.

Инакше ця справа поставлена в Радянських Республіках. Там і держава, і громадські установи, і робітничі та селянські орґанізації всіми засобами допомагають навчанню робітничої та селянської молоді, почавши від нижчих, а скінчивши аж у найвищих школах.

Але осталася ще після проклятої памяти царату широко розповсюднена неписьменність серед робітничих і селянських мас. Радянські Республіки усіми силами і засобами це зло поборюють. І досягнення в цьому напрямі, не зважаючи на тяжкі умовини, серед яких довелося там переводити ліквідацію (усування) неписьменности, просто неймовірно великі. Ось деякі дані про ліквідацію неписьменности на Радянській Україні, які наводимо за доповіддю т. Миколюка, зробленого на нараді представників ріжних орґанізацій в Харкові, яка обмірковувала роботу Лікнепу (ліквідації неписьменности) на 1925—26 рік.

Загальне число неписьменних на Україні становить ще около 2 мілійони 200 тисяч дорослих та 650 тисяч підлітків. За пляном Народнього Комісаріяту Освіти цього року передбачається ліквідувати неписьменність серед дорослих на 50 відсотків і перепустити через пункти ліквідації неписьменности 600 тисяч підлітків. За для цього звичайно потрібні великі гроші. Минулого року з зібраних 2 мілійонів карбованців на громадську ініціятиву (т-во допомови Лікнепу) припадає лице 300 тисяч. Цього року місцевий буджет дасть на цю справу 1 мілiон карбованців, скільки дасть державний, ще невідомо.

Для майбутньої кампанії є деякі гарні передумови. Надруковано 1 міл. 200 тис. букварів, кілька десятків тис. методичної літератури, багато книжок із т. зв. "Бібліотеки неписьменного" й також видається журнал. Але все-ж таки треба прикласти багато зусиль, щоб подолати ті труднощі, що звязані з браком коштів.

Для того висунено нове гасло: кожний письменний хай навчить одного неписьменного. В цей спосіб думають використати не лише сільську інтеліґенцію, а також широкі кола сільського активу. В кожному селі буде одна школа Лікнепу, що буде давати інструкції поодиноким ліквідаторам.

В цій справі розраховують на допомогу радянського суспільства. Кооперація може взяти на себе обовязок ліквідувати неписьменність серед своїх членів. Це вона може звязати з кооперативною освітою. Може вона иноді дати й помешкання для пункту Лікнепу. Художні об'єднання повинні давати вірші, пісні, плякати. Преса повинна як найширше освітлювати справи Лікнепу, притягуючи до цієї роботи своїх робкорів та селькорів. Велику ролю можуть відограти також студентські та незаможницькі орґанізації.

Нарада й відбулася з такою метою, щоб відповідні установи й орґанізації зацікавились справою Лікнепу й виявили ті ресурси й сили, що вони можуть дати на цю роботу. За дружньою їхньою допомогою буде виконаний заповіт Леніна й неписьменність буде зліквідовано до 10-тих роковин Жовтневої революції.

М. ІРЧАН 10)

В обороні робітничо-селянських героїв Мельничука і Шеремети

(Продовження.)

Ночею 25. жовтня 1922, Мельничук дав в крайній хаті села Іваня одній жінці спекти хліб і коли на другий день пішов за тим хлібом з своїми кількома товаришами, то попав в засідку польського війська. Після короткої боротьби, в якій був вбитий один член ватаги Сточенюк, військо перемогло, до непритомности побило Мельничука і инших його товаришів та відставило до тюрми в Заліщиках, а відти 1. листопада 1922 відставлено їх до окружної вязниці в Чорткові.

— Чи жінка нехотя зрадила Мельничука, чи це просто був випадок — залишиться раз на завжди тайною, бо Мельничук не вмів пояснити цего — заявив мені пізніше проф. др. В. Старосольський, якому про все росказував самий тов. Мельничук

Отже — неправдою є, що "Мельничука зловлено тоді, коли виходив зі склепу, де купив хліб", як каже пан Д. Д. Лещишин, тільки — Мельничук дав був одній жінці спекти хліб для всіх членів решти ватаги і коли йшов по него, то попав в засідку польського війська. Це саме повторив Мельничук не лише оборонцям, але й на суді в Чорткові.

З Шереметою було так, як я описав в четвертій дії "Дванайцять". Хотячи вбити польського жандарма Єндржиховского, він нещасливо вбив Івана Цепка і зараз-же впав від удару сокирою в голову польським кольоністом, куди завів Їх жандарм і з пробитою жандармським багнетом рукою.

В Чорткові судили слідуючих членів "дванадцятки":

1. Мельничук Степан, 2. Шеремета Петро, 3. Панасюк Ярослав, 4. Гуцуляк (Луцак) Іван, 5. Беник Михайло, 6. Загородний Федір, 7. Паньків Андрій і 8. Сергій Михайло.

Решта членів "дванадцятки":

9. Іван Цепко — вбитий нещасливо Шереметою, 10. Сточенюк — вбитий підчас боротьби з засідкою, в якій зловлено Мельничука, 11. Парибус — вспів вирватись з цеї засідки і 12. Пилипів — втік з хати, коли в Голіградах на Шеремету накинувся жандарм і кольоніст. Оба останні по сьогодня жиють на Радянській Україні, куди щасливо перебрались.

Тіло Цепка, більш як тиждень не закопували, а вмисне показували для постраху селянам.

(Пан Д. Д. Лещишин в "Укр. Голосі" пише, що між засудженими членами "дванадцятки" в Чорткові, був якийсь С е н и к. Зазначую, що людини з таким назвиском не було ані в "дванадцятці", ані між обвинуваченими, ані не зустрічається такого назвиска ні в одному місці акту обжалування окружного суду в Чорткові.)

ТРЕБА ВМІТИ ШАНУВАТИ СВОЄ І НЕ ПОСЯГАТИ ЗА ЧУЖИМ.

В останніх — післявоєнних роках загострилась у всіх країнах світа суспільна боротьба. Нема сьогодня в світі ані одної нації, де-б не велась загострена клясова боротьба і де-б не мала вона своїх ворогів. Мені, особисто, доводилось сідкувати за цією боротьбою в деяких західно-европейських країнах і признаюся щиро, що таких дикунських способів поборювання клясової боротьби, як між Українцями, я ніде не бачив. Можливо, що це тому, що инші народи багато більше культурніші від нас і знають границю приличности, але-ж — я маю на думці з Українців власне тих, що вважають себе за культурних і називаються інтелігентами. Я розумію: можна не погоджуватись, наприклад, з комуністичною ідеєю, можна поборювати її, але й тоді треба хоч трохи призадуматись. Що-ж це таке? Де початок цеї пошесті, що шириться по світі? Хай, що на Україні, як каже пан Д. Д. Лещишин, — "червона московська петля", але який-же інтерес в комуністичній ідеї мають тоді Німці, Французи, Англійці, Японці і т. д.?

Хай, що комуністичною ідеєю захоплюється тільки незадоволене сучасним капіталістичним ладом робітництво ріжних країн світа, але-ж — комуністи мають між собою світової слави людей, професорів університетів, письменників, людей науки, яких імена не чужі не тільки в Европі, але й у цілому світі. Значить — тут є щось глибше, як "червона московська петля", але діло в тому, що деякі наші люде розвинені лише на стільки, що можуть безсоромно лаятись і необдумано накидатись на кожного, хто не думає так, як вони хотять.

Ось і пан Д. Д. Лещишин з-загарячу "тріпнув" до "Укр. Голосу" статтю про Мельничука і Шеремету тільки тому, бо його заболіло, що Вони були — комуністами. І бідачисько необдумав свого кроку, не знав, що кожне слово його можна доказати не тільки словом, але й фактом. Пан Д. Д. Лещишин може в Галичині не чув, що Мельничук і Шеремета були комуністами і коли він так скаже, то я вперше повірю йому. Чому? Тому, що він читав там тільки націоналістичну пресу, а між українськими націоналістами чув, що Мельничук і Шеремета, це — бандити. (Про це докладно пишуть мені рідні Мельничука.) По друге — за вихвалювання комуністів в Польщі — замикають в тюрму, бо це тобі не петлюрівці, що користуються за вірну службу панам — спеціяльною панською ласкою.

Та діло не в тому, що якийсь там пан Лещишин злиться, що Мельничук і Шеремета були комуністами. Він кричить, що вони не були ними, а ми спокійнесенько, холоднокровно витягнемо факт за фактом і докажемо, що таки були. Але діло в тому, що якось не можна уявити собі, як можна бути на стільки відважним, аби твердити, що біле — це чорне. І невимовно болісно робиться на серці, коли знаєш, що якийсь чоловік не тільки оплюгавлює ту ідею, за яку віддали своє життя Мельничук і Шеремета, але після Їхньої смерти намагається приписати Їм це, чого Вони за життя відпекувались і проти чого боролись. Коли-б на таке дозволив собі пан Д. Д. Лещишин за життя тих людей, це не було-б таке болюче, але він робить це аж в три роки після Їхньої мученичої смерти, думаючи, що слів його в ніякий спосіб не можна опрокинути. Кажіть, що хочете, а я ніколи не зможу зрозуміти, як можна пуститись на таке і як можна друкувати таке??... Можливо, що я ідеаліст, але я все ненавидів всіми фібрами душі життєве болото, де-б воно не було...

Нема двох думок, що пан Д. Д. Лещишин своєю статтею в "У. Голосі", хотів "придбати" для українських націоналістів в Канаді легким коштом — двох героїв. (Кажу "в Канаді", бо досі укр. націоналісти ніде инде не пробували робити цього.) Але — цим вони тільки осоромили себе і хай подякують панові Д. Д. Лещишиному. Сьогодня такий світ, що замало тільки слів, — д а в а й ф а к т и! А факти можуть бути тільки одні. Так! Двох фактів про одну і ту саму подію — бути не може. І я не обмежуся тільки цею статтею, а згодом переконаю всіх ще й иншими доказами, що "твердження" пана Лещишина — неправдиві.

Для мене не може бути нічого болючішого, як нахабне відбирання і знеславлювання т.т. Мельничукові й Шереметі тих ідей, за які Вони вмерли. І мимоволі думаю: навіщо так робити? Хіба тільки ради того, аби "відібрати" робітничо-селянським масам їх героїв? І хіба це можливо? Болить пана Лещишина і його однодумців, що робітничо-селянські маси вміють шанувати своїх борців? Панове! А хто-ж цьому винен, що ви не вмієте шанувати своїх? У вас-же теж були люде, які щиро вмірали за свої ідеї і хіба ми цьому винуваті, що ви не вміли пошанувати їх? Тямлю, що у Львові 29. листопада 1922 розстріляно студентів Романа Луцейка і Василя Крупу, які вмірали з націоналістичними кличами, вмірали без сумніву, як герої. А чи пошанували їх память? Так, надрукували про їх смерть новинку тим-же друком і в такій формі, як друкуються новинки про народження теляти з пятьма ногами. Мельничук і Шеремета вмерли за цілком чужі вам ідеї і не треба посягати вам по Них. Не треба тому, що де-б воно не було, а все-ж таки істнують якісь границі приличности. А що Вони були чужі вам — то я спокійно, в імя правди, докажу. І будьте певні, що як-би я сьогодня був українським націоналістом-шовіністом, то також рішучо боронив-би Мельничука і Шеремету, як бороню тепер. В цьому випадку діло не в переконаннях, а в п р а в д і.

ЧИ МЕЛЬНИЧУК І ШЕРЕМЕТА БУЛИ КОМУНІСТАМИ.

Пан Д. Д. Лещишин забіг аж так далеко, що в одному місці каже, що для мене, автора драми "Дванайцять", навіть "жовто-блакитники" видаються червоними. Значить, після него — Мельничук і Шеремета були жовто-блакитниками, українськими націоналістами. Описуючи, ніби як очевидець, розстріл Мельничука і Шеремети в Чорткові, каже він, між иншим, що в Мельничука — "з під стрілецької шапки "мазепинки" гляділи десь в далечінь вірлині очі"... А я кажу: або пан Д. Д. Лещишин немає поняття, як виглядає шапка — мазепинка, або зважився й тут аж на таке силуване — націоналістичне згущення фарби. По перше — від 1. серпня 1919 року, У.С.С. перестали були цілком носити шапки-мазепинки, а носили звичайні, сірої краски, військові кашкети, 2) Мельничук такої шапки не міг мати, бо й не вдяг-би був її на голову, хоч-би тому, аби не звертати на себе увагу підчас операцій ватаги і тому, що не любив її, 3) вмисне ми роспитували дра В. Старосольського, як був затягнений Мельничук і одержали були таку відповідь: (Далі буде.)

В ОСЬМУ РІЧНИЦЮ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ!

Нині субота, 7. листопада 1925 року!

Вісім літ тому назад, 7-го лостопада 1917 року, робітники й селяне бувшої царської Росії взяли владу в свої руки і встановили Радянську владу.

Вісім літ істнування Радянської Влади — це вісім літ завзятої боротьби робітництва й селянства Радянських Республік за свою волю й незалежність.

Боролись вони з бльокадою, з чужоземними наїздниками, з панами, ґенералами, попами, бандитами, з куркулями. Боролись з руїною, з страшним голодом, з темнотою, забобонами.

БОРОЛИСЬ Й ПОБОРОЛИ!

Скільки робітників і селян трупом лягло в цій боротьбі за перемогу!

Чи знаєте Ви про це? Прийдіть нині, суботу 7. листопада в годині 8.30 вечером до Укр. Роб. Дому в Вінніпеґу, а там побачите, яку тяжку боротьбу зводило незаможне селянство з темнотою, голодом і куркульнею, якою ціною купило воно свою перемогу!

Прийдіть, а побачите

97

і не пожалуєте!

Кличте своїх знайомих!
Приходіть на час!

"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.
M. Popovich, Secretary.

Subscription per year $4.00

Telephone: J 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ"

газета для робочого люду — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видає Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня міститься в Укр. Роб. Домі, на розі вулиць Прічард і Мекґрегор, у Вінніпеґу, Ман. М. Попович, секретар.

Передплата на рік $4.00

Адреса:
UKRAINIAN LABOR NEWS
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

ОСЬМА РІЧНИЦЯ ПРОЛЕТАРСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

Семого листопада минає вісім років, як робітники й незаможні селяне бувшої царської Росії повстали проти панування буржуазії і встановили свою владу. Вісім років існує вже перша в історії людства робітничо-селянська держава, що зросла й сформувалася в Союз Радянських Соціялістичних Республік.

Кожного року день семого листопада обходять як велике свято не тільки робітники й селяне Радянських Республік, але й по цілому світі. І не дивно. Революція в Росії, що сталася 7. листопада 1917 р. має величезне значіння для поневолених і визискуваних працюючих мас цілої земської кулі. Клясова боротьба є міжнародня і побіда пролетаріяту в Росії є кольосальним здобутком працюючих цілого світа. Тому то клясово свідома частина робітничої кляси зовсім слушно уважає день семого листопада своїм великим святом а кожний успіх Радянських Республік своїм успіхом.

Це зовсім зрозуміле. В Радянських Республіках влада в руках робітників і селян. Відобрано там фабрики у фабрикантів і землі від царської родини, князів, поміщиків, монастирів, церков на власність працюючих і позбавлено суспільних галапасів можливости жити з визиску праці других. А це й є то, чого хоче і до чого змагає революційний пролетаріят і незаможне селянство ріжних країн. Вони теж знають, що від успіху Радянських Республік залежить і успіх їхніх змагань. Через те, святкуючи кожну річницю пролетарської революції в Росії, вони роблять підсумки здобутків Радянських Республік.

А успіхи й здобутки Радянських Республік з року на рік збільшаються. З'окрема за останній рік їхні досягнення неймовірно великі, що заслуговують на подив. Перебравши в свої руки зруйновану, промислово нерозвинену, неграмотну величезну країну, працюючі Радянських Республік мусіли пережити роки страхітливої цивільної війни, а також війни з гордами чужосторонніх ворогів, що йшли на допомогу контрреволюції з усіх сторін країни, бльокаду, якою окружив їх капіталістичний світ, а потім пекольні муки жахливого голоду. І все це пережили й перебороли вони та примусили цілий світ рахуватися з Союзом Радянських Соціялістичних Республік, як з великою, непереможною силою.

На полі зовнішньої міжнародньої політики С.Р.С.Р. здобув визнання усіх найбільших держав світа, за винятком Злучених Держав, які теж не довго вже відмовлятисмуть від нього. У внутрішній політиці, своїми правильними і корисними розвязками питання загально-союзного характеру, національного і всіх тих, що торкаються поодиноких Радянських Республік, складових частин Союза, С.Р.С.Р. зміцнив свою силу так, як цего не могла й не може зробити ні одна инша держава в світі. Досягнення С.Р.С.Р. на полі економічної відбудови подивляють всі, хто тільки відвідував радянську країну в останньому році. Буджет встановлено без дефіциту. Грошеву справу розвязано і радянський червінець стоїть сильніше навіть від анґлійського фунта-штерлінґа і американського долара. Неймовірно велику працю виконано в С.Р.С.Р. на освітно-культурному полі. Наука поширюється всіми способами й засобами. Неграмотність винищується. Про виховання дітей ніде в світі так не дбають, як в С.Р.С.Р. Мистецтво скрізь зацвіло буйним квітом. І всім цим користуються і все це творять робітники й селяне.

Полковник В. Н. Гаскел, що чотири роки тому був в Радянських Республіках керовником розподілу американської допомоги голодуючим, відвідав С.Р.С.Р. цего року знову і, повернувши недавно, описує своє величезне здивовання з тої неймовірної переміни, яку він там побачив після чотирох років. Він, між иншим, робить такі порівнання:

"Слідом за Великою Бійною і політичним хаосом, в якому потонула країна колишніх царів і її продукція, прийшла страшна посуха. Не вродилося збіжжя. В наслідку настало таке нещастя, якого ніколи не зазнав ні один цивілізований народ на обличчю земської кулі"...

"Нині робітник вже більше не голодний ані пригноблений. Радянське правительство, яке є властиво диктатурою, що слухається комуністичної партії, завжди і у всьому сповняє волю робітників. Робітник є привілейованою клясою. Він може зайти собі до якого захоче готелю в сорочці і дістати таку-ж всю услугу і увагу, як найбагатший чужинець"...

"Порівняйте це з загально принятим поняттям давної старої Росії — Росії з казковими багацтвами і могучістю вищих кляс, з релігійним переслідуванням і нелюдським клясовим відріжнюванням — Росії з нагайкою і сатрапом поміщиком. Все те, розуміється, зникло в минулому. Колишні горді князі й дворяне Росії розбрилися по світі і деякі з них служать за придверщиків та кельнерів.

"Робітник, що колись був для них чимсь нікчемнішим від порошини під їхніми гордими ногами, тепер є першим скрізь і у всьому...

"Робітничі діти, що за старих часів ніколи не мали до нічого нагоди, тепер також належать до упривілейованої кляси. Правительство має в свому посіданню все і все провадиться завжди зі спеціяльним зглядами на робітників...

"Я спеціяльно був зацікавлений, положенням шпиталів нині, бо в 1922 році треба було завивати рани часописами і зашивати їх нитками зі старої одежі. Не було тоді анестетиків.

"Тепер шпиталі чисті, санітарні і досить добре заосмотрені модерними знаряддями і інструментами.

"Вулиці великих міст, що були в 1922 р. брудні, тепер такі-ж чисті, як в Ню Йорку і велику увагу звертається на муніціяльне вдержування чистоти. Це має першорядне значіння, бо, наприклад, Москва має 2,600,000 населення, тоб-то майже два рази стільки, що 10 літ тому назад, а Ленінград щонайменше 1,000,000"...

"Селяне дуже добре задоволені, хоч вони завжди бояться, щоб їх не за багато оподатковано. Тимчасом досить дивно, що вони тепер за мало оподатковані"...

"Я вірю, що люде, які керують Росією, працюють щиро для загального добра їхньої країни, без думки про наживу; хоч їхні методи часом спотикаються і ще недосконалі, але вони що найменше щирі і не перестаючи змагають до того, щоб поставити інтереси працюючих руками на першому місці".

Такі спостереження з Радянських Республік подає в американській капіталістичній пресі полковник Гаскел, якого хіба ніхто не може назвати більшовиком, або навіть симпатиком більшовизму. Це, що він каже, власне тільки підтверджує причину прихильного відношення працюючих мас і ворожого відношення буржуазії всіх країн до Радянських Республік.

Під цю хилю, як працюючі святкують осьму річницю пролетарської революції і істнування Радянських Республік, капіталісти не перестають думати про те, як-би то їх знищити. Тому робітники скрізь повинні думати про те, щоб не допустити до нападу капіталістичних країн на С.Р.С.Р. Найкраще й найуспішніше можна це зробити зміцненням Комуністичної Партії, яка так в Радянських Республіках, як і по всіх инших країнах дбає тільки про інтереси працюючих і завжди провадить їх по правильному шляху у боротьбі проти капіталізму. Тому наше велике пролетарське свято ми гідно відсвяткуємо тільки тоді, коли здобудемо більше прихильників для комуністичного руху і більше членів для Комуністичної Партії.

ПЯТЬСОТ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДЛЯ КОМ. ПАРТІЇ КАНАДИ В ЛИСТОПАДІ.

Одною з найважливіших фаз більшовизації нашої партії є збільшування числа її членства. Більшовицька партія є масовою партією. Більшовизація означає не тільки марксістсько-ленінське виховання і реорґанізацію будови партії, але також постоянне рекрутування активних робітників до наших рядів і як найдальше поширення нашого членства і впливу.

Йдучи за постановою всекраєвої конвенції по питанню більшовизації партії, орґанізаційний департамент виготовив плян, на основі якого **місяць листопад мусить бути присвячений всіми партійними частинами для здобуття пятьсот нових рекрутів для комунізму.**

Семого листопада припадає осьма річниця Російської Революції. Вісім років пролетарської диктатури. Вісім років безперестанно зростаючої сили і впливу першої Робітничо-Селянської Республіки. Вісім літ, під час яких комуністичний рух, під проводом Комуністичного Інтернаціоналу, став центром гуртування революційного робітництва цілого світу.

Успіх наших товаришів в Радянських Республіках, а заразом спроби світової буржуазії знищити комуністичний рух, є переконуючими доказами невідкладної конечности зміцнення нашої партії і перетворення її **в масову партію робітничої кляси.**

Кожний комуніст повинен бути передовсім орґанізатором. Кожний комуніст мусить поставити собі за обовязок зробити місце його праці комуністичною твердинею. Кожний комуніст мусить визнати за наше перше завдання будову нашої партії в **масову більшовицьку партію.**

Для комуністичного руху в цілому світі листопад є місяцем, в якому робітники бувшої Росії здобули владу. Для комуністів Канади листопад цего року буде мати ще додаткове значіння, що він буде нашим місяцем здобування нових членів до партії.

На кожному мітінґу кожної частини партії цего місяця справа кампанії за новим членством має бути **першою справою на порядку нарад,** зараз після кореспонденції.

До кожного члена, що відпав від партії, треба вдатися особисто або запросити його писемно на партійні збори.

Треба звернутися до кожного робітника в шапі, фабриці, копальні, чи де-б то не було, що співчуває комуністичному рухові, та запросити його, щоб взяв чинну участь в боротьбі, стаючи членом Комуністичної Партії.

До всіх робітників лівого крила і симпатиків в юніях треба звернутися з питанням: чому їм не вступити до партії? Кожний член та кожна член киня і кожна партійна частина повинні уважати своїм обовязком приєднати до партії в листопаді що найменше одного нового члена.

Пятьсот нових членів в місяцю листопаді. Це наша ціль і зусилля кожного члена мусять бути спрямовані, щоб її осягнути. Це виходить менше, чим пять членів на кожний відділ і це наше завдання легко виконати, як-що тільки ми серйозно про це подбаємо.

Нехай гаслом на цей місяць буде: **Святкуймо осьму річницю пролетарської революції здобуттям пятьох соток нових членів! Кожний член орґанізатор! Вперед до масової Комуністичної Партії!**

Орґанізаційний Департамент Компартії Канади.

СЬОГОДНЯ ВЖЕ 7. ЛИСТОПАДА, сім днів кампанії для української робітничої преси в Канаді. Що ти зробив за цих 7 днів для своєї преси? Що зробила твоя місцевість за цей час? Докажи в цьому місяці, що ти дійсно свідомий робітник або фармер! Збирай нові передплати і пресовий фонд для "Укр. Роб. Вістей", "Робітниці" і "Фармерського Життя"!

ЧОМУ українська робітнича преса в Канаді мусить звертатися за допомогою до своїх читачів і читачок? Тому тільки, що вона робітнича, а не панська і пише все правду, бореться з брехнею та шахрайством і стоїть на сторожі прав працюючих. Допоможи-ж цій пресі скільки можеш в цьому місяці!

РЕВОЛЮЦІЯ І ЇЇ ВПЛИВ НА ГАЛИЧИНУ.

У всесвітній історії раз на завжди залишиться повижчий розділ, присвячений великій російській соціяльній революції. Звуть її російською тому, що почалася вона в корінній Росії і охватила всі землі тодішньої російської імперії. Аж пізніше, коли ця революція визволила инші народи, що входили в склад царської Росії, світ довідався про инші землі, як Україна, Білорусь, Грузія, Туркестан. До революції були це провінції Росії, в яких жорстоко подавлювався кожний національний прояв народу і світ знав тільки про "одну, велику і неподільну Росію". Цю обманчиву маску здерла з Росії аж велика соціяльна революція 1917 року.

Галичина — це найблищий сусід України, яка до 1917 року звалася загально теж Росією, а часами звали її Малоросією. Соціяльна революція в 1917 р. не могла не мати впливу і в Галичині. По сьогоднішній день цей вплив такий сильний, що без сумніву, дуже змінив обличчя довоєнної Галичини. Ми коротко розглянемо цю зміну.

Кожній ширше освіченій людині було відомо, що Галичина до війни 1914 року була страшенно консервативною країною, відсталою і в дійсности країною дрібного міщанства. В цій закутині світа зійшлися дві культурі: польська й німецька, яку поверховно переймали Українці Галичини. Не маючи своєї великої культури і не знаючи й тої, яка була, вони, щоб "бути культурними", хватали дещо від Німців, дещо від Поляків і — звичайно, дуже невміло. Мішанина трьох культур, до того не ґрунтовна, а поверховна мішанина, витворила з галицької інтеліґенції типічних міщан, обмежених, мало освічених, з вродженим нахилом вислугуватися кожному тому, хто держав над Галичиною здоровий кулак. Тому-то довоєнна історія Галичини така сіра, одноманітна, сумна. Головну ролю грали тодішні посли до австрійського парляменту, які були сто разів вірніші Габсбурґській династії, як самі австрійські жандарми. Галицький посол до парляменту, з дуже малими виїмками, був помимо "представника народу" й представником цісарської влади в Галичині, був добрим і совісним жандармом австрійської монархії.

Російська революція 1917 р. заскочила Галичан вірними Австрійцями і українськими націонал-шовіністами, що мріяли про самостійну Україну, розуміється, під опікою Австрії. Однак з хвилею, як австрійська і німецька армії заняли в 1918 році Україну і почали на право й ліво вимордовувати українське працююче населення, як в Київі проголошено гетьманом німецького наймита Скоропадського — велика частина Галичан змінила свої думки про Австрію. Була ще надія на "власні сили", на масове повстання, що повинно було прогнати австрійські і німецькі війська з України разом з їх крівавим гетьманом і створити Українську Народню Республіку. Осінню 1918 року дійсно вибухло таке повстання і велику ролю відіграли в ньому й Галичане, як аґітатори так військові спеціялісти. Але після повстання виринули на верх такі безхарактерні політики, як Петлюра і Винниченко і Галичанам довелося в друге росчаруватись. Винниченко хутко покинув Україну, а Петлюра "будував неньку-Україну" при помочі страшних, просто нечуваних жидівських погромів і винищування робітничих клясових орґанізацій та партій, без огляду на їх національний склад членства. Не нищив тільки тих, що похваляли його погромщицьку "владу".

Тимчасом робітництво й селянство України зробили друге повстання, цим разом проти Петлюри і його "Української Народньої Республіки", прогнали його на Волинь і в Галичину, та завели на Україні радянську, робітничо-селянську владу.

Галичане ще блище познайомились з петлюрівським шумовинням тоді, коли петлюрівці прогнані з України, опинились частинно на галицькій землі. Тільки відпадки галицького суспільства, люде безхарактерні і морально упавші піддержували приязні звязки з петлюрівцями. Горстка чесних і ідейних людей, що силою умовин опинилася в Петлюри, утікала при найблищій нагоді до Галичан і примощувалась в галицьких державних та військових установах.

Галичане вже знали, що з петлюрівцями держави не збудують, але революційні події не чекали і тодішні галицькі дрібно-буржуазні провідники заставили галицьку армію перейти 1919 року на Україну і боротися спільно з нечисленними петлюрівськими частинами проти червоних військ. В дійсності, боролись Галичане, а петлюрівці боролись з дівками, пили і робили жидівські погроми. Не дивниця-ж, що Галичане цілковито стратили в них віру і коли довелося осінню 1919 року вибирати: перехід до Поляків або Румун, чи злучитися з Червоною армією, то Галичане злучилися з червоними, а петлюрівці перейшли до польських панів. Цей крок Галичан має величезне значіння в історії революційної галицької боротьби.

Поминаючи це, що частина Галичан спровокована польсько-петлюрівськими аґентами перейшла в кілька місяців пізніше до Поляків, все-ж таки частина залишилася по сьогодняшний день на Радянській Україні. Окрім цього, перебування такої поважної частини кращих одиниць з Галичини на Україні, мало великий вплив особливо на молоде галицьке покоління. Велика соціяльна революція в Росії і на Україні не тільки заставила більше думати, але й почала виховувати дійсних борців працюючих. Сьогодня, навіть консервативні українські націоналістичні ґрупи в Галичині думають багато инакше, як до революції. (Одинокими заскорузлими консерватами, яких думка заморозилась і не посувається вперед, це так звані українські "патріоти" в Канаді і Злучених Державах.)

Соціяльна революція, що створила Радянську Україну, самостійну і рівноправну робітничо-селянську державу, яка входить в Союз Радянських Соціялістичних Республік, відсунула Галичину, як український культурний і політичний центр, на другорядне місце. До революції Галичина вважалась піємонтом України, сьогодня цим піємонтом є Радянська Україна. Небувалий розцвіт національної культури, української преси й книжки, українського шкільництва від найнищого до найвищого степення, українських політиків, — все це тепер не в Галичині, а на Радянській Україні. І це дуже добре знає сьогодняшна Галичина. Це вповні признають навіть найправіші націоналістичні кола Галичини! Мало того! Радянська Україна, дитина соціяльної революції, стала сьогодня дійсною матерю поневолених галицьких робітників, селян та чесних трудових інтеліґентів. Всі утікачі з Галичини, спасаючись перед польськими тюрмами, утікають на Радянську Україну, де їх радо приймають. Українські радянські ґімназії і університети, з кожним роком все більше заповнюються галицькими еміґрантами. Всі наукові і літературні досягнення Радянської України незвичайно хутко і радо приймаються сьогодня в Галичині. А всі-ж наукові інституції України істнують на державні грошові кошти.

Коли-ж перейдемо до політичного галицького життя, то й тут побачимо величезний вплив соціяльної революції на него. Сьогодняшне політичне життя Галичини далеко не таке, як було колись. Перш усього збудилось робітництво й селянство Галичини та почало гуртуватись в клясові орґанізації, читати й піддержувати клясову пресу і невірити тим дрібненьким міщанським панкам в вишиваних сорочках, що колись були першими провідниками. Завдяки соціяльній революції галицькі трудові маси **рішуче** звернули свої очі на схід і одиноким їх бажанням є злучитися з більшовиками. В глибокому підпіллю запрацювали галицькі революціонери, про яких давніше не було й чутки. Не згадуємо вже про тисячі політичних вязнів, які гордо і сміло піддержують своє клясове становище навіть перед панським судом і терплять найтяжчі катування. Не згадуємо й таких постатів, як Мельничук, Шеремета, Цепко і багато инших, що сміло вмерли за визволення працюючих мас з панської неволі. Це були вірні сини соціяльної революції.

Великий переворот в способі думання і ділання українського суспільства Галичини, без сумніву треба завдячити тільки соціяльній революції Росії і України. З кожним роком в Галичині стає менше заскорузлих консерватів між інтеліґенцією і з кожним роком навіть обмежена і бідна галицька інтеліґенція революціонізується. Правда, робітничо-селянські маси давно випередили в цьому напрямі інтеліґенцію, але це може й добре, бо заставили її підбігати тепер за ними.

В. Підвисоцький.

ЗАСІДАННЯ РАДИ НАРОДНІХ КОМІСАРІВ (МІНІСТРІВ) УКРАЇНИ ЗА ГОЛОВУВАННЯМ ТОВ. ЧУБАРЯ.

ВСІХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ українських робітничих орґанізацій при У.Р.Д. у Вінніпеґу проситься прийти в суботу 7. листопада, в год. 2-ій по полудні, до Українського Робітничого Дому. Справа дуже важна.

Листопадовий Комітет.

СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ.

I.

У звіті делеґація англійських професійних спілок про її побут в С.Р.С.Р. знаходимо цікаві рядки про становище культурного життя на Радянській Україні. Наведемо ці рядки в перекладі:

"Україна... також є центром і джерелом музики, поезії, малярства й майстерности, убрань і звичаїв... Вона пишається своєю культурною перевагою над Великоросією, Білоруссю й иншими районами і користає вповні з своєї волі розвивати свою мову й літературу".

Тут, можливо, є певне перебільшення, бо трудно уявити собі, щоб за такий короткий час свого вільного культурного розвитку, Україна вже перевищила всі инші Радянські Республіки в галузі культури й мистецтва. Але перебільшення не таке вже далеке від дійсности і, у всякому разі, досить характерне. Очевидячки, процес культурного розвитку — таке яскраве, масове й помітне явище в У.С.Р.Р., що саме це — культурне будівництво — відразу кинулося в вічі чужинцям, коли вони одвідували Радянську Україну.

Чи в старих часах до революції, чужинці помічали прояви якоїсь особливої української культури, крім горілки, запеканки та "штанів завширшки як Чорне Море"? Чи багато проявів української культури можна було помічати підчас панування Центральної Ради й Директорії У.Н.Р., крім безграмотно перефарбованих з наказу Петлюри вивісок (шильдів) на крамницях? Невже за таку національну культуру можна було важати написи на голярнях — "парикмахерська", "перукарня", "цирульня", "цулюрня" й "брильня", що зустрічалося на кожному кроці в Київі підчас перебування там Петлюри?

Може тепер чужинецькі спостерігачі де-що й перебільшують, але одного не можна заперечувати: що, все таки, ніколи Україна не зазнала ще такого яскравого, могутнього культурного розвитку, як саме тепер, при радянській владі. І саме через це — масове культурне будівництво було першим, що побачили, помітили чужинці на Радянській Україні.

II.

Про сучасне українське мистецтво, а з окрема про літературу досить часто останніми часами з'являються інформації в закордонній робітничій пресі; отже, щоб не повторюватись, ми на цій галузи культури спинемося дуже коротенько.

Що міг знати в старих часах не те, щоб чужинець, а хоч-би російський читач про українську літературу? О, він чув про Т. Шевченка, часом (дуже рідко) про Івана Франка, ну ще про Винниченка (бо той багато писав по російськи), або ще (це вже найбільше, чого можна було жадати), мав він уяву про М. Коцюбинського з випадкових перекладів. Це було все. Не тому, що в укр. літературі нічого більш цінного не було, але скорше тому, що та література або сама себе обмежувала провінціяльними, хатніми обріями й через те не могла рахувати на зацікавлення ширших кол читачів (такі були народники); або, вже йдучи шляхами західної, закордонної літератури, українські письменники багато уступали в техніці й майстерности своїм західним колеґам (модерністи), бо не мали масової авдиторії й критичного оточення, що змушували-б їх до самоудосконалення.

Що дала українська література за часів Укр. Центр. Ради й Директорії? Можна просто сказати, що нічого значного й цінного. Письменство було тоді на роздоріжжу, старі письменники не здібні були пристосуватись до нових, революційних умов і вимог нових мас читачів, а молоді сили ще не досить оформилися й не знайшли свого шляху до тих мас. Групи письменників, що об'єдналися довкола "Літературно-Критичного Альманаху" та "Музагету", — уявляли якраз такі випадкові й неприродні сполучення старих і молоді. Через те й попиту масового література того часу викликати не могла. Споживачами її були лиш дрібні ґрупи української інтелігенції.

Другий Всеукраїнський З'їзд Спілки Селянських Письменників "Плуг".

Тільки та увага, якої уділяли будуванню нової літератури радянська влада й радянська громадська думка, — призвела до того, що українська література, багата, ріжноманітна темами, формами, мистецькими засобами, — революційна українська література виникла, розвинулась і завоювала собі масового читача.

Це не перебільшення. Сучасна українська література — це масова література, творена представниками трудящих мас і дорога для самих тих мас, потрібна їм. "Плуг" — це не гурт людей, що пишуть для села, ні, це справді масова спілка письменників-селян, і читачі плужанських творів — це прості селяне, незаможники. "Гарт", це справжня спілка пролетарських письменників, котра має свою робітничу авдиторію по фабриках, шахтах.

Вперше на Україні широкі маси робітників і селян є споживачами української художньої літератури. І ця література заслуговує на це, бо займає одно з перших місць в С.Р.С.Р. і викликає зацікавлення також і за кордоном. Коли ґрупа гартованців пробувала в Парижі, то французькі революційні письменники, об'єднані довкола журналу "Клярте", дивувались і заздрили досягненням української революційної літератури.

III.

І не тільки літератури, але й взагалі мистецтва, а в першу чергу — театру. Колись дуже мало хто дивився на український театр, як на поважне мистецтво. Звичайно, були двітри добрі, художні трупи, були талановиті артисти, але переважали, всетаки, гопаки, випивки на сцені, та побутовщина. Що до побутовщини, народніх звичаїв тощо, — то все це може й цікаво було подивитись раз-другий, але надто скоро воно набридало. Виховавчої своєї ролі український старий театр майже не грав. Пєси з бідненького репертуару остільки подібні були одна на одну, що дотепні капостники-гумористи один час спеціялізували на пародіях на ці пєси в роді "Ковбаса та чарка" або "Нещасне кохання". Справжні митці просто задихалися в цьому обмеженому обсязі дореволюційного українського театру.

Ще при Укр. Центральній Раді театр зробив певний поступ; зорґанізувалися "Молодий" і "Державний" театри, з художнім европейським репертуаром і деякими новими технічними досягненнями. Але поміркованi неньколюбці боялися надто великого полівіння й революціонізування театру. Уряд штучно злучив обидва театри й цим мало не зруйнував їх цілком; найбільше, чого міг досягнути український театр за часів Центр. Ради й Директарії, це хіба рівня близького до Московського Художнього Театру. Тимчасом, инші російські театри, революційні, давно вже випередили підстарькуватих "художественників".

Коли на Україні твердо встановилася радянська влада, вона почала активно дбати про підтримування й розвиток нових шукань і досягнень в галузі революціонізації українського театру. Тепер ми маємо в Харкові Державний Український Театр ім. І. Франка, що вважається одним з найкращих не тільки в У.С.Р.Р., але й в Европі. Постановки київської студії "Березіль" випередили де-в чім найбільш оригінальний з російських театрів — театр Мейерхольда. Динамічні Михайличенківці (в Київі) примушують все культурне громадянство зацікавлено стежити за їхніми шуканнями. Роблять свою корисну роботу на провінції академічні Шевченківці. Знайшлося й місце для найкращих, дійсно художніх сил побутового старого театру: Радянська влада утворила великий Етнографічний Театр і доручила керовництво ним старій народній артистці Марії Заньковецькій. Саксаганський, Садовський, — всі вони знаходять пристосування для свого хисту в радянських театрах.

Нарешті, в Харкові утворено Українську Державну Оперу, про яку раніш можна було лиш мріяти. Багато опер перекладено на українську мову, чимало написано й нових опер та балетів, працюють нові, пролетарські композитори, розвиваються народні хори, серед яких перше місце займають "Дух Леонтовича", "Думка", "Рух" (це в той час, як петлюрівщина призвела капелю Кошиця до загибелі), успішно працюють сімфонічні оркестри, виявляють чималий поступ художні, драматичні, музикальні школи, технікуми, академії, консерваторії то-що.

Ніколи ще на Україні мистецтво не розвивалося так повно й не було таким приступним для мас, як саме тепер, при радянській владі.

Це так у галузі мистецтва. Ну, а як з наукою?

IV.

Звичайно, вчені — Українці, професори, дослідники то-що, були й до радянської влади. Але тільки при радянській владі ці наукові сили було об'єднано, було утворено з них Всеукраїнську Академію Наук і цілу низку инших наукових установ. Академії довелося зазнати за роки руїни й голоду чимало важких іспитів; але, коли Академія все-таки не тільки не загинула, а ще й розвинулася й поширила свою працю, то це було виключно завдяки підтримці й допомозі з боку радянського уряду. Це особливо підкреслює останній шостирічний звіт Академії; у склад її входить аж 60 окремих установ, інститутів, кабінетів, секцій то-що. Академія посідає величезну Всенародню Бібліотеку, чимале наукове майно, багато будинків і т. п. Останніми часами радянський уряд значно збільшив фінансові засоби, що відпускається на працю Академії.

Що Всеукраїнська Академія Наук, це дійсно поважна наукова установа, — видко з того, що з нею числяться за кордоном, її запрошують на ріжні міжнародні наукові з'їзди; а на недавньому 200-річному ювілеї б. Російської Академії Наук, Всеукраїнській Академії було відведено почесне місце. Цілу низку українських академіків було обрано членами Академії Наук С.Р.С.Р., а після ювілею чимало чужоземних гостей відвідало Київ і Харків; всі вони дивувались, що за такий короткий час Радянська Україна спромоглася на таку поважну наукову інституцію. Нещодавно Народній Комісаріят Освіти розробив проєкт реорґанізації Академії Наук у бік більшого наближення її праці до потреб трудящої людности У.С.Р.Р.

Крім В.У.А.Н., на Україні істнує ще дуже багато наукових установ, дослідчих катедр, наукових комітетів то-що. Таких наукових установ є вже щось біля сотні; всіма ними керує Головний Науковий Комітет при Народнім Комісаріяті Освіти. До цього можна-б додати 32 музеї всеукраїнського й місцевого значіння, величезні бібліотеки, ботанічні й зоольоґічні сади, біольоґічні станції, обсерваторії, заповідники (новий засновується біля могили Т. Шевченка під Каневом), треба до цього додати, що більшість тих наукових установ утворено саме при радянській владі, щоб картина розвитку науки в У.С.Р.Р. стала ясною.

Загальна ґрупа акторського й режісерського складу мистецького об'єднання "Березіль".

V.

Дехто може сказати: ну, мистецтво там, академії, наукові (а не навчальні) установи, — це все білий хліб, ласощі. А як там з щоденним чорним хлібом, як з ліквідацією неписьменности, з росповсюдженням серед народу початкового знання, необхідного в щоденнім життю?

Звичайно, мистецтво, ані наукові установи — не є ласощами. Але може це й правда, що для народу, стільки літ держаного в темряві, письменність і елементарне знання є щоденним чорним хлібом, без якого істнувати й розвиватись неможливо. Гаразд, розглянемо й цей бік справи.

До революції, як це всім відомо, українських шкіл в наддніпрянщині не було зовсім. Та й російських шкіл там було обмаль. Безграмотність, темнота народніх мас — це було в інтересах царської влади. Коли цареві Олександрові III-му донесли, що в одній з його ґуберній майже все налесення неписьменне, цар написав на тому донесенню: "Слава богу".

А чи багато для росповсюдження знання й грамоти серед широких мас населення зробили "щирі патріотичні" уряди Центр. Ради й Директорії? Що правда, вони утворили кілька українських шкіл, але переважно ґімназій, тоб-то для заможніх, для куркулівських синків, а що найгірше, це те, що вони залишили стару систему освіти, зовсім не пристосовану для обслугування потреб робітничо-селянських мас.

Инакше підійшла до справи радянська влада. Вона відразу завела єдину трудову школу, знищила панські ґімназії, але натомісць утворила розгалужену сітку технікумів, педаґоґічних курсів, професійних шкіл, аґрономічних то-що; при вищих школах було утворено робітничі факультети, самі ці школи було реорґанізовано з таким розрахунком, щоб вони стали приступними й корисними в першу чергу для робітників і селян.

А головне, це те, що радянська влада оголосила й вже ввела в життя з цього року декрет про обовязкове загальне навчання всього населення У.С.Р.Р. Цим самим енерґійно й активно приступлено до ліквідації неписьменности в межах нашої пролетарської республіки. Торік у святочному числі "Укр. Роб. Вістей" я вже наводив цифри про стан шкільництва й освіти в У.С.Р.Р.; отже на цей раз я наведу лише деякі головніші нові цифри, щоб показати, який поступ зробила освітня справа за останній рік. Минулого року школами загального навчання було охоплено лиш 43% всього дитячого населення У.С.Р.Р., а в цьому році — вже 78%; дано наказ звільнити шкільні будинки від всяких инших установ, що тимчасово в них перебували, крім того будується 500 нових шкільних будинків; торік пунктів ліквідації неписьменности було понад 9,000, а тепер їх вже зверх 16,000; загальну кількість вчителів мається на увазі збільшити на 8,000 душ; відкривається 270 нових короткотермінових зимових шкіл для ліквідації аґрономічної неписьменности серед дорослого селянства, поширено сітку дитячих установ, пересувних бібліотек, хат-читалень і т. д.

Ось вам і щоденний, чорний хліб освіти.

VI.

Але чи все те справді українське? Ні, не все, бо на Україні живуть і представники инших націй, котрі мають право жадати задоволення їх культурних потреб в їх рідних мовах. Але, оскільки більшість населення України становлять Українці, то й переважна більшість культурно-освітніх установ провадить свою працю на українській мові.

Що культурні потреби української більшости задовольняється в повній мірі, можуть свідчити оці цифри. На Волині, Київщині, Поділлю й Полтавщині потреби населення в українських школах задоволено на всі 100%; з шкіл ліквідації неписьменности в цілій У.С.Р.Р. — 81% провадить працю українською мовою; з селянських будинків української (виключно) мови вживається у 85%, а з хат-читалень — понад 95%. Звичайно, трохи гірше стоїть справа з українізацією вищих шкіл, бо там часом не стає підручників з тієї чи иншої галузі науки в українській мові, та цьому вже старається запобігти Державне Видавництво, що друкує величезну кількість оригінальної й перекладної літератури на українській мові, видає дуже багато ґазет і журналів по українськи (не перераховую їх, бо інформацію про них нещодавно подавалося на сторінках "У.Р.В.").

Української-ж мови вживають і ріжні політосвітні установи, в тім числі й фотокіноуправління, що продукує багато картин з українського життя й з українськими написами. Досить згадати знаменитий фільм "Життя Тараса Шевченка", що в ньому бере участь Саксаганський, "Укразію", що здивувала весь С.Р.С.Р. і чимало ще шедеврів кіномистецтва.

А поруч з тим є школи й освітні установи, що провадять свою працю на російській, німецькій, єврейській, польській, болгарській, чеській та грецькій мовах; цих установ, звичайно, далеко менше, ніж українських, але й культурні потреби тих меншостей задоволено по змозі повно. Українська культура є найбільш розповсюдженою на Україні, найціннішою, й керовничою, але робітники й селяне У.С.Р.Р. не хочуть обмежувати ні в чім своїх братів з инших націй, що становлять меншости людности У.С.Р.Р.

VII

На три добі можна було-б поділити процес культурного будівництва України за нового часу. Перша — це часи, коли царський уряд радів і дякував богові за те, що його піддані темні й неписьменні, коли про українську мову уряд заявляв — "нет, не било і не будет"; тоді українська культура задавлена й переслідувана, розвивалася слабко, кволо, в формі провінціонально - хуторянського просвітянства й "каганцювання" народницької інтеліґенції на селі.

Друга доба — коли Петлюра, Огієнко і инші "щирі" патріоти-неньколюбці проводили насильну й безглузду "українізацію" шляхом утворення кількох українських ґімназій та перефарбування "на український манер" всіх вивісок. Ця доба вславилася хіба лиш образливими анекдотами про українську культуру в дусі колись популярного "залізяку на пузяку" й т. п., й виставляла на глум і посміховище все українське.

Третя доба починається зі зміцнення радянської влади на Україні. Це доба широкого, масового, всебічного розвитку української робітничо - селянської культури, доба, коли керовничим гаслом є слова т. Леніна, про те, що неписьменні маси не зможуть утворити комунізму. На протязі цієї доби українська культура перестала бути хуторянською й вузенькою, вона стала посіданням широких, мілійонових мас трудящих, вона заняла поважне, почесне місце в культурі С.Р.С.Р. і всесвітній.

І через це — Свято Жовтневої Революції є для нас також святом звільнення, зміцнення, розвитку й перемоги української пролетарської, робітничо-селянської культури.

Для українських пролетарів, де-б вони не знаходились у дану хвилю, — це подвійне, потрійне свято!

І. Ю. Кулик.

Монтреал, листопад 1925.

Курсанти кооперативно-рахівничих курсів на Олександрійщині, на Рад. Україні.

ПРАЦЮЮЧІ МАСИ бувшої царської Росії при помочі зброї перемогли ворогів на фронтах, а в країні виховували нових борців при помочі робітничої преси і перемогли й на цьому фронті. Преса була першим і найбільшим учителем, що говорив з масами на фронтах, в містах, селах і фабриках, та вказував шлях, по якому треба було йти до перемоги. Сьогодня робітнича преса зросла до багатьох мілійонів примірників і розвивається щораз у с п і ш н і ш е. Зрозумій-же й ти, український робітнику за океаном, що твоя преса є теж найбільшим вчителем і виховачем. Памятай про свою пресу! Збирай нові передплати! Збирай пресовий фонд! Хай не буде ані одного свідомого робітника й фармера, ані одної місцевости в Канаді, які не поспішили-б в цьому місяці на поміч робітничій пресі. Цего вимагає потреба.

ЧИТАЧУ! ХТО ТИ? Робітник? Фармер? А чи подумав ти над тим, що твоя преса находиться в тяжкому фінансовому положенню? Чи подумав ти, як помогти її? Чи відгукнувся ти на клич своєї преси? Чи працюєш для неї в цьому місяці? Чи тямиш, що в листопаді треба г ідбати тисячу нових передплат, що ти один з тих, що повинен придбати бодай одну нову передплату? Дай на це сам собі відповідь і реши: або ти свідомий робітник чи фармер, або байдужний, як і ті, про яких ти думаєш, що вони несвідомі й недбайливі.

МІСЯЦЬ ЛИСТОПАД не тому призначений на допомогу українській робітничій пресі в Канаді, що це вже привичка, а тому, що цего вимагає потреба. Буде забезпечена наша преса в гроші, то й не треба буде пресових кампаній. Тому — працюйте всі щиро в цьому місяці, бо ваша преса находиться в тяжкому матеріяльному положенню!

НЕГІДНИКИ.

(Не зовсім святочні нотатки.)

Не бажалося-б у день Великого Пролетарського Свята говорити про негідників. Та що-ж зробиш, коли саме перед нашим Святом негідники знов нагадують про своє негідницьке животіння. Останні листи "чесного з собою" негідника В. К. Винниченка, знов нагадують про смітники жовтоблакитної еміґрації, що десь ще вештаються по-під закордонними парканами.

А зрештою, в день, коли ми підводимо підсумки героїчної боротьби за єдину в світі Радянську владу, цілком до речі буде згадати про тих шкідників, що на кожному кроці намагалися ту боротьбу гальмувати й руйнувати. Зрештою й негідники повинні увійти в історію пролетарської революції. Так само, як поруч з борцями й мучениками Паризької Комуни в історії увійшли і Т'єр і Галіфе, що залляли Комуну робітничою кровю.

Отже, в цьому коротенькому огляді революційної боротьби на Україні, ми не забудемо згадати й негідників "добрим" словом. Остільки "добрим", оскільки вони заслужили. І серед тих негідників ми перше й почесне місце відведемо добродієві В. Винниченку.

Весна 1917 року. Україна, як і всі частини колишньої Росії, святкує велику подію. Скинено царат, що душив трудящий люд стільки віків. Червоні прапори, тисячні мітінґи, вогненні промови.

Але святкувати не досить. Знов треба починати боротьбу. Що-ж з того, що царя нема? Адже-ж владу захопила в свої лабети його наслідниця — російська імперіялістична буржуазія при допомозі своїх лакеїв, дрібнобуржуазних соціялістів.

Могутнє, величне гасло лунає з уст т. Лєніна:

— Вся влада Радам!

Гасло це підхопили робітники, салдати, почасти й селяне по цілій бувшій Росії. Підхопили його й на Україні. Почали усюди стихійно виникати Ради Робітничих і Салдатських Депутатів, роспочали вони боротьбу проти імперіялізму буржуїв Мілюкових та їх прибічників Керенських. Але на Україні тимчасом утворився центр "української демократії" — Українська Центральна Рада. Поруч з куркулями, попами та иншими "демократами", туди увійшли й українські дрібнобуржуазні соціял-шовіністи, в тім числі і негідник В. Винниченко, що грав там не аби-яку ролю. Він вважав, що "вся діяльність Центральної Ради не була в дісгармонії з соціяльним рухом мас". (Див. В. Винниченко, "Відродження Нації", частина І. стор. 346.) Але як же розуміла Укр. Центральна Рада вимоги й інтереси того "соціяльного руху мас"? А от послухаємо:

"Центральна Рада в соціяльно-економічному відношенню виразно стояла на ґрунті недоторканости буржуазного, капіталістичного ладу".

Це не більшовики вигадали про Центральну Раду, це один з керовників її, В. Винниченко говорить про неї у тому-ж "Відродженню Нації" (частина III., стор. 24).

Де-ж тут хвалена "гармонія"? Чи й "соціяльний рух мас" України бажав "недоторканости" капіталістичного ладу? Та й чи був у Центральної Ради взагалі звязок з масами? Ні, бо й сам Винниченко признається:

..."Замісць того, щоб іти до свого пролетаріяту... ми відсахнулися його, ми злякались його й навіть того селянства, що пішло за ним". ("Відр. Нації", част. II., стор. 97).

Значить, робітництво й селянство не йшло за Укр. Центр. Радою; а за ким-же йшли тоді трудящі маси України? На це ми знов знаходимо відповідь у тій самій частині "Відродження Нації" (стор. 95):

"Большевики робили, діяли тільки для мас, і через те вони вірили тільки в маси, через те у них був запал, воля, прагнення, захват, ентузіязм".

"Вони мають на меті тільки інтереси покривджених і працюючих... І як-же могли оті покривджені, працюючі не відчувати симпатій до большевиків, не вірити їм, не йти за ними?"

І саме за те негідники з Укр. Центр. Ради так люто боролися проти більшовиків і навіть закликали на Україну для боротьби з ними війська чужоземних імперіялістів.

А може "демократичність" Укр. Центр. Ради полягала в тім, що вона боролась за національне відродження, за самостійність України? Припустім на мить, що вже це давало патент на "демократичність"; при пустім також, що, не маючи мас за собою, Укр. Центр. Рада потрібувала "сторонніх спільників" у тій національній боротьбі. На Україні боролись тоді за владу, крім Укр. Центр. Ради, ще дві сили: більшовики й керенщина. Отже, з них доводилося вибірати й спільників. Вибір, звичайно, мав-би залежати від того, як ті сили ставились до національних змагань українського народу. Що уряд Керенського був проти національного самовизначення України, це ми знаємо й від Винниченка й без Винниченка. Як же ставились до тієї справи більшовики? Будемо безсторонніми, дамо слово знову-ж Винниченкові. Оповідаючи про обговорення І-м Всеросійським З'їздом Рад (де більшовики ще були в меншості) українського питання (7-го липня 1917 року), Винниченко каже:

"Найбільш і до кінця послідовними були большевики... Вони зачитали свою резолюцію (одхилену з'їздом), в якій пропонували з'їздові осудити "яко контрреволюційну й ганебно-антидемократичну політику Правительства в відношенню до Українців". Тимчасове Правительство, на думку большевиків, повинно було негайно признати на основі прінціпу самовизначення націй право Українців на повну автономію й утворення самостійної держави". ("Відр. Нації", част. I., стор. 239-240).

Отже, здається, Укр. Центр. Раді залишався природній шлях—спілка з більшовиками проти Тимчасового Уряду Керенського; але негідники воліли спілку з імперіялістичним Тимчасовим урядом проти більшовиків. Я був наочним свідком того, як негідник Винниченко стискав на мітінґу руку аґента Тимчасового Уряду на знак єднання "української й російської демократії" на підставі куценької автономії, вижебраної Центральною Радою в Керенського. Я памятаю дні Жовтневого Повстання пролетаріяту проти керенщини в Київі, коли наш Військово-Революційний Комітет заключив таємну угоду з Укр. Центр. Радою, на підставі якої Центральна Рада обіцяла нам пасивну підтримку (не допускати з фронту війська на допомогу Керенському); негідники з Центр. Ради ту угоду зламали й закликали свої військові частини до "невтральности", оголошуючи Жовтневу Революцію, якої так прагнули трудящі маси України, "хатньою справою Москалів". Я не забув ще слів негідника Винниченка на І-му Всеукраїнському З'їзді Рад у Київі 17. грудня 1917 р.: — "Геть кацапи з нашої української хати!"

Це т.т. Затонський, Коцюбинський, Скрипник мали бути "кацапами"!

Після Жовтневої Революції, взагалі, негідники з "української демократії" показали своє дійсне обличчя. Захопивши владу в свої руки, вони почали розганяти професійні спілки, обезброювати революційні загони, арештувати й розстрілювати робітничих провідників; вони орґанізували куркулівське "вільне козацтво", доручивши цю роботу такому "демократові", як ґенерал Павло Скоропадський, майбутній гетьман; вони допомагали російським царським ґенералам на Дону.

Трудящі маси не могли терпіти такого знущання над собою. Вони повстали проти Центральної Ради й орґанізували під проводом більшовиків Радянський Уряд. Почалась горожанська війна, що в ній перемогли робітники. Даремно неньколюбці намагались змалювати ту горожанську війну, як "похід Великоросів на Україну", бо й сам Винниченко про це каже:

"Але з ким та війна розпочалася? Формальнй — ніби з Росією, Великоросією, з Петроградським Совітським Урядом. Але в суті з власними народніми масами". (Частина II., стор. 151).

Україна стала Радянською, Робітничо-Селянською. Але з цим не могли примиритись "щирі демократи"-негідники. Вони закликали на допомогу проти власних народніх мас імперіялістичне військо німецького кайзера. Негідник Винниченко запевняє, ніби він не винен тому, він, мовляв, не тільки не кликав Німців на Україну, але навіть вийшов через це з уряду, Ґенерального Секретаріяту. Але зі своєї Української Соціял-Демократичної Партії він не виступив і не мав нічого проти того, що та партія мала в Ґен. Секретаріяті двох міністрів — М. Ткаченка й Д. Антоновича. Отже, тим самим У.С.-Д.Р.П., а з нею й член її центрального комітету Винниченко, взяли на себе відповідальність за панування Німців, за знущання їх над селянами. Не треба зайвої скромности, добродію Винниченку, не віднімайте промінів від сяйва вашої "соціялістичної" слави!

Всім відомо, що сталося після навали Німців на Україну. Радянська влада, після величезних втрат, повинна була уступити. Німці встановили режім терору, руїни й грабунку. Але вони воліли мати діло з отвертими ворогами робітничої справи, ніж з прихованими негідниками, що лицемірно заявляли себе "оборонцями трудових мас". Німці розігнали Укр. Центральну Раду й встановили опереткoвий уряд "я-сновельможного пана гетьмана всея України" Павла Скоропадського. Як заявляє Винниченко, великої ріжниці між Укр. Центр. Радою й гетьманщиною не було, отже й ми не будемо перечити. Йому краще знати. Бо хоч Винниечнко й не був членом гетьманського уряду, але не треба забувати, що він входив до Національного Союзу, котрий постачав "міністрів-Українців" гетьманському урядові. Отже він відповідальний і за гетьманську контрреволюцію. Додайте й цей промінчик до своєї слави, Володимире Кириловичу!

Що тих "міністрів-Українців" кінець-кінцем повикидали з гетьманського кабінету, то вже не Винниченкова провина. Фактом є, що він щиро радив есефів*) займати відповідальні посади в гетьманському уряді, фактом також залишається й те, що Винниченко, як голова Національного Союзу, особисто провадив переговори з гетьмансько-ґерманським оперетковим урядом.

І було це якраз тоді, коли робітники й селяне України, знову під проводом більшовиків, підняли в липні 1918 р. величезне повстання проти гетьманщини. Це повстання Німці затопили в річках крови, а негідники в той час допомагали "моральними силами" кровопійцям.

Поразка липневого повстання ослабила сили більшовиків. Через те, після вибуху революції в Австрії й Німеччині, утворена негідниками Директорія У.Н.Р. скорше, ніж більшовики, проголосила гасло нового повстання проти гетьмана й Німців. Частина несвідомого, хоч і революційно настроєного селянства пішла тимчасово за Директорією. Але вже через два тижні (27. листопада 1918 р.) новоутворений Радянський Уряд проголосив повстання і проти гетьмана і проти Німців і проти Директорії. Маси, як і завжди, пішли за більшовиками; з "соціялістичною" Директорією, крім частини обдурених нею селян, були ті самі "отамани й отаманчуки", бандити, що їх так гостро вилаяв Винниченко у свойому "Відродж. Нації". Та ще й сам негідник Винниченко залишився з тими отаманчуками, отже й на нього падає відповідальність за їх злочини, грабунки, погроми.

У війні з Директорією Радянська влада перемогла. Майже всю Україну було звільнено від петлюрівсько-винниченківських банд. Лиш десь на Поділлю, у Винниці задержались рештки Директорії. Директорія роскладалася й тратила рештки своїх сил, а Червона Армія наближалася вже до Винниці. І негідники з Директорії знайшли нового союзника проти "власних трудових мас" — на цей раз вже французьких імперіялістів.

О, звичайно, Винниченко не брав участи в переговорах з Французами, він був проти них, він навіть хотів через це виступити з уряду. Одначе, він залишився в ньому аж доти, доки Французи поставили умовою "угоди":

— "Викинути Винниченка, як собаку!" (так і казали, як собаку; хто має сумніви, хай дивиться "Відр. Нації", ч. III., стор. 259).

Ну, що-ж, коли пани женуть, як собаку, то треба йти... Але чому він раніш не пішов, знаючи про переговори з Французами? Йому, бачите, "партія" не дозволяла. "Партія" — це зо два десятки негідників, недобитків УСДРП. Яка дисціплінованість! Ні, ми думаємо, що справа була не в партії.

Ось що оповідав мені про ці часи т. І. Клочко (бувший укр. соц.-революціонер, а тепер відповідальний комуніст). Довелося йому бути у Винниці якраз у той час, коли провадилися переговори Директорії з французьким командуванням. Зайшов він до готелю (здається, "Савой"), де перебували члени "уряду УНР", в тім числі й Винниченко. Останній почав у розмові з т. Клочком обурюватись з переговорів. Про Директорію Винниченко висловлювався досить гостро:

— Хіба це уряд? Це-ж наволоч!

— А нащо-ж ви у тому урядові залишаєтесь? — наївно спитав т. Клочко.

Винниченко на це лиш махнув рукою:

— Та тут з ними й сам наволоч'ю зробишся!

Я не бажав-би оперувати анекдотами, бо й фактів у нас більше, ніж досить. Але в оповіданню т. Клочка нема нічого неймовірного. Той, хто називав себе негідником, міг-би назвати себе й наволоч'ю. Сперечатися з ними не будемо й на цей раз. Але після такої автохарактеристики Винниченка, для нас більш зрозуміла вся його політична діяльність.

Скоро Червона Армія заняла й Винницю. Директорії довелося мандрувати до Рівного, а там і до Кам'янця. Деякий час українські соціялісти стояли осторонь уряду УНР, бо їх у той уряд і не пускали. Але вже у квітні 1919 р. товариші Винниченка з УСДРП входять до кабінету Мартоса: аж 6 уесдеків, крім двох галицьких. Чи-ж протестував Винниченко проти входження своїх партійних товаришів у цей "ваґонний циганський табор" (це його власні слова), де панували "безладдя, дезорґанізація, розгубленість, деморалізація" (також його слова)? Чи виступив він з своєї "партії"? Адже-ж ні! Значить, він несе відповідальність і за гидоту передсмертного розвалу отаманщини, балбачанщини, оскілківщини, за те, що "отамани вільно розкрадали гроші, пяччили, бешкетували й робили єврейські погроми" (част. III., стор. 353).

Ми знаємо, що Винниченко таки кінець-кінцем кинув свою партію. Але це було аж тоді, коли не було вже жадної надії на відродження УНР і, значить, на міністерські посади для негідників у її "уряді". Трохи запізно для того, щоб мати право лаяти своїх колишніх "співпрацьовників"...

Коли весна 1919 р. принесла Радянській владі перемогу, то вже в літку становище значно погіршилося. Спільна навала Денікіна й Петлюри, Французів, Румунів, Греків і польської шляхти, куркулівські повстання Григор'єва, Зеленого, Махна — все це змусило Червону Армію уступити з України. Петлюра й Денікін увійшли майже разом у Київ, це було не без неписаної угоди між ними, але Денікін відразу-ж вигнав звідти свого нового "союзника", Петлюру. Отже, за допомогою українських "патріотів" царські ґенерали встановили на Україні жахливу диктатуру баґнета і нагайки.

За цей період Винниченко не несе безпосередньої відповідальности. Правда, можна-б говорити про загальну історичну відповідальність винниченківщини, що підготувала ґрунт для петлюрівщини: без "моральної" підтримки винниченківщини навряд, чи продержалася-б петлюрівщина такий довгий час. Але не будемо вже спинятись на тих "дрібницях", не будемо обвинувачувати Винниченка в цих останніх злочинах українських "патріотів", — угоді з Денікіном і польською шляхтою. Ми вважаємо, що й без цього Винниченко вповні заслужив на назву негідника, якою він сам себе скоро після того охрестив.

А сталось воно ось при яких обставинах.

В кінці 1919 року Червона Армія звільнила Україну від навали золотопогонних денікінських банд. Настав важкий 1920 рік. Важкий, бо знищення решток петлюрівщини й куркулівського бандитизму, боротьба з Вранґлем, з польською шляхтою, з господарською руїною виснаженого краю, — все це припало на той рік.

І якраз у тому році В. Винниченко у віденській "Новій Добі" покаявся прилюдно у своїх попередніх гріхах і злочинах, оголосив себе "негідником" (у знаменитому "Листі негідника"), визнав Радянську владу й попросився на Радянську Україну, ніби з щирим бажанням спокутувати за старі провини й працювати для добра пролетаріяту.

Рік це був, як ми вже згадували, дуже важкий, всяка допомога була необхідною. В щирість Винниченка повірили, його пустили без застережень до У.С.Р.Р. Навіть раділи, що бувший ворог став нашим приятелем. Признаюся, зрадів і я особисто, коли побачив у Харкові Винниченка й почув від його дружини (це було в присутности т. Д. Мануїльського, при огляданню селянського будинку):

— О, він (цеб-то Винниченко) такий захоплений, такий захоплений!

Чим-же був такий захоплений той роскаяний негідник? Скоро це виявилося. Він захопився надіями знову заняти керовничу посаду в українському Уряді, на цей раз вже в Радянському. І Радянська влада готова була дати йому таку посаду. Призначили його заступником Народнього Комісара Закордонних Справ, тоб-то найблищим помічником Голови Уряду, т. Раковського. Винниченко посаду приняв, але заявив, як дрібний лихвар, що боїться продешевити:

— Мало.

Мало йому заступника — гаразд, зробимо комісаром. Запропонували спеціяльно для нього відновити Народній Комісаріят Військових Справ і призначити його Народнім Комісаром, а тимчасом вже призначили його членом Революційно-Військової Ради Південно-Західного Фронту. А Винниченко знов каже:

— Мало; призначте мене членом Центрального Комітету Комуністичної Партії (більшовиків) України.

Така безграмотність Винниченка здивувала всіх; вже кому-кому, а Винниченкові, котрий був так довго членом центрального комітету УСДРП, треба було-б знати, що членів керовничих партійних орґанів не призначають, лише вибірають. Але йому терпеливо відповіли:

— Гаразд, ми вас кооптуємо з дорадчим голосом до Центрального Комітету КП(б)У тимчасово, до найближчої партійної конференції. А зберетьтя чергова конференція, то може вона й згодиться обрати вас остаточно.

Але Винниченко знов каже:

— Мало. Бажаю бути членом Політичного Бюра Центрального Комітету Партії, і то ще раз.

Цього було вже забагато. І Винниченкові коротко відповіли:

— Засі!

Тоді цей дрібний лихвар, розлючений, що йому не пощастило збути за дорогу ціну підмоченого краму — свого ймення, — знов утік за кордон і почав лаяти Радянську владу й обливати помиями комуністів-більшовиків. І робив це він в такий брудний і негідний спосіб, що навіть "укапісти" (члени бувшої націоналістичної й опозиційної до більшовиків Укр. Компартії), що до них він залицявся, змушені були заявити в пресі, що вони нічого спільного не мають і не хочуть мати з цим негідником.

"Чесний з собою" негідник Винниченко в своїй кампанії проти У.С.Р.Р. не спинявся перед тим, щоб брати грубі гроші від чехословацького буржуазного уряду на видавання антирадянського журналу "Нова Україна". Коли в С.Р.С.Р. 1921 року був голод і гинули мілійони робітників і селян, то Винниченко не тільки не думав помагати голодуючим, а ще радів у "Новій Україні", що тепер то вже "напевно" Радянська влада "скоро впаде". Не заважала йому та "чесність з собою" жебрати від буржуазних урядів і дрібних особистих вигід, як от — щоб не займали його віллі, бо він активний ворог більшовизму.

Але Радянська влада не впала, буржуазним урядам набридло вічно подавати жовтоблакитним жебракам, навіть чехословацький уряд перестав субсідувати "Нову Україну", котра, в наслідок цього, "божією милостію умре". Злі часи настали для антирадянської еміґрації. Зміцнення Радянської влади, її правильна й послідовна національна політика, надзвичайний культурний і господарчий розвиток Радянської України за останні роки, — все це спонукало найчесніших представників антирадянської еміґрації щиро зрозуміти свої колишні помилки й повернути до У.С.Р.Р. Юрко Тютюнник, Михайло Грушевський, Андрій Ніковський, С. Вітик, — всі вони тепер живуть в У.С.Р.Р., працюють для Радянської влади й не нарікають на неї, бо не бачуть підстав до цього.

Винниченко залишився майже на самоті, але, ніби, не здавався.

І раптом — маєте останню сензацію: негідник знов збірається покаятись! Винниченко нещодавно звернувся до Радника У.С.Р.Р. в Празі т. А. Приходька з досить цікавою й характерною заявою. Думаю, що заява та ще свіжа у всіх в памяті, отже перекажемо її лиш у загальних рисах. Як представник "багатьох Українців" (де вже він їх там набрав багато — невідомо), Винниченко не від того, щоб знов повернути разом зі своєю "ґрупою" до У.С.Р.Р.; але раніш він жадає, щоб Радянський Уряд дав йому докази, що на Україні справді наступила "зміна курсу"; коли-ж таких доказів йому не дадуть, то він переконається, що "стара національна політика на Україні продовжується й що з нею треба боротись з попередньою рішучістю".

Сама вже форма цієї заяви вражає своєю, мягко висловлюючись, сміливістю. Винниченко приймає зовсім невластиву йому позу якоїсь справжньої "міжнародньої сили" й вимагає: "Хай вони мені дадуть докази"!

Кому докази? Негідникові? Та він мав-би бути вдячним, якби йому дозволили замолити свої гріхи десь на технічній посаді писарчука в кооперації, а не те, щоб Радянський Уряд ще давав йому якісь "докази" й заробігав перед ним. І що таке тепер Винниченко, щоб йому давати докази? Невже він справді думав, що Радянська влада, міцна й трівка, рахуватиметься з витрибеньками еміґрантських негідників? Коли чесні закордонні робітники бажають ознайомитись із дійсним станом в С.Р.С.Р., то Радянська влада охоче приймає їх делеґації, нічого від них не ховає, дає їм можливість побачити на власні очі й наші здобутки й наші хиби. А Винниченки не мають ніякого права ставити ще якісь умови. Вже більш послідовною й "чесною з собою" є російська білоґвардійська еміґрація, коли вона або користає з амнестії без всяких умов і застережень, або заявляє в паризьких "Последніх Новостях": "Здохну, як пес під тином, а до більшовиків не поїду". І адихає.

Та справа не в самій формі заяви Винниченка, лиш у негідницькій, провокаційній підшивці її. Може є серед товаришів такі наївні, що готові були-б на цей раз повірити в щирість Винниченка. Отже хай вони уважно прочитають ці рядки й побачуть, що вся історія з новим каяттям Винниченка досить проста. В нашім роспорядженню є документи, що вже стали здобутком Радянської преси (з преси-ж ми їх позичаємо).

Заява Винниченка дуже схвилювала деяких инших, непримиримих негідників за кордоном. Вони звернулися до празького комітету УПСР та УРП з проханням вжити заходів. Ось що вони писали:

"Ми не хочемо впливати на його раз задуманий вчинок, але вважаємо, що ви (празькі есери на чолі з Григор'євим) маєте велику можливість як не вдержати його від від'їзду, то хоч зажадати від нього пояснення про мету поновного повернення на Україну*).

На цю заяву переляканих еміґрантів Григор'єв відповів секретним листом, де дає необхідні "пояснення":

"Тов. В. зовсім не збірається повертати на Україну, а листування з А. Приходьком мало на увазі в першу чергу виявити погляди Харкова у питанню про повернення української еміґрації взагалі. Робив він це не на власну руку, а з нашої згоди. Вас ми не повідомляли, щоб справа не дістала розголошення, доки тов. В. не умовиться остаточно.

Питання про повернення на Україну не можна розуміти, як визнання большевицької влади на Україні. Боротьба з більшовиками є більш доцільною з середини, ніж зовні. І через це поворот нашої еміґрації є необхідним для зміцнення нашого фронту новими засобами".

Цей лист досить вже говорить сам за себе. Значить, негідник Винниченко бажав повернути на Україну не для того, щоб працювати там на користь пролетаріяту, а для того, щоб з середини руйнувати владу й здобутки пролетаріяту. Але ще більш характерним і красномовним є лист самого Винниченка, також таємний, з якого подаємо найбільш цікаві місця:

"...Тепер, беручи на увагу політичне відношення Західної Европи до радянської влади і разом з тим політичну перегрупіровку, переведену під керовництвом Англії з метою не тільки політичного ослаблення, але й ліквідації радянської влади, я вважаю, що Україна й Росія можуть опинитися в такому становищу, що більшовики будуть примушені відійти від влади. Щоб увійти в єство намірів зацікавлених в ліквідації радянської влади держав, я увійшов у контакт з компетентними колами, а поінформувавшись про це, вирішив використати ні до чого не зобов'язуючі балачки з Приходьком і завязав з ним листування в справі мого повороту на Україну. Мета мого повороту та, щоб бути в рішучий момент на місці".

Отже Винниченко на цей раз виступає, як таємний аґент "зацікавлених в ліквідації радянської влади держав", його акція є в повній згоді з "компетентними колами" тих держав. Так він, у всякому разі, сам заявляє.

Від "чесности з собою", від соціялізму — Винниченко докотився до провокаційної аґентури на користь чужоземних буржуазних держав. Далі вже нікуди. Та дивуватись тут особливо нічого. Це природній шлях для жовтоблакитних патріотів-негідників.

І турбуватись тут також нічого. Надто міцна Радянська влада, надто упевнено вона себе почуває, щоб її могли справді турбувати нікчемні заміри й змови негідників зі смітників контрреволюційної еміґрації. На горе цим негідникам, на радість всім трудящим, Україна все таки є Радянською, Робітничо-Селянською, вона все таки міцніє, розвивається, квітне вільним і буйним вогнено-червоним цвітом.

І. Ю. Кулик.

Монтреал, листопад 1925.

(*Соціялістів-федералістів.

*)Оріґінали всіх Документів, про які тут згадується, є в посіданню Радянського Уряду; ми-ж користались для цих нотаток перекладом тих листів, наведених в статті т. Б. Волина в ч. 228 московських "Известей". Отже, ми вповні ручимо за загальний зміст цих документів, хоч у дрібницях стилю могли счинитись підчас перекладу незначні неточности.

ЩО ТАКЕ ТЕРИТОРІЯЛЬНЕ ВІЙСЬКО.

Червоне військо боронить радянську країну від ворогів, що її оточують. Вороги ці сильні й дуже ненавидять радянські республіки. Сподіватися зустрічі з ворогом радянські республіки можуть що-дня, що хвилини, тому й мусять бути завжди напоготові. Їм треба мати численне, добре вимуштроване військо з робітників та селян, щоб змогло-б дати опір ворогові.

Військо коштує дорого. Завжди по всіх державах витрати на військо були найбільшими. Необхідність витрачатися на утримання війська гальмує розвиток промисловости й сільського господарства. Бо коли-б усі ці гроші повернути на медіоративні, наприклад, роботи, чи на електрофікацію, то Радянські Республіки з кожним днем посувалися-б вперед.

ВОЛОДИМИР ЗАТОНСЬКИЙ
Голова Революційної Військової Ради У.С.Р.Р. і головнокомандуючий всіма збройними силами України.

Військо капіталістичних держав коштує дорого, але воно виправдовує витрати на нього. За допомогою своєї слухняної іграшки, за допомогою війська — капіталісти придбали до рук багаті країни-кольонії; за допомогою війська купці одержують величезні прибутки, наживають капітали. Витрачаютьже капіталісти на військо мало, бо їх військо утримують робітник та селянин, тоб-то той, хто платить податки.

Таким чином капіталістам всього світу мати військо зручно й корисно.

Радянські Республіки так дивитися на своє військо не можуть. Крім того треба зрозуміти, що військо у них, це тільки необхідність, що прибутки добувати за його допомогою вони на думці не мають.

Не треба забувати, що крім тих міліонів карбованців народніх грошей, які Радянські Республіки гублять що року, витрачаючи на військо, вони гублять ще крім того на рік і дуже багато робочих рук. Справді, припустимо, що кожний робітник, прогодувавши себе, приробить ще й державі хоч трохи, то вийде, що вони кожного дня крім того гублять ще й багато тисяч карбованців, а на рік це складає величезну суму. Правда, червоноармійці, крім військової науки, вивчають ще й грамоту, стають письменними й міцними, свідомими людьми, — проте виробляти щось, перебуваючи в армії, вони не можуть.

Як-же Радянські Республіки справу полагодили так, щоб і грошей витрачати менше й щоб військо у той самий час не погіршало.

Тут крім міркувань господарського значіння, треба мати на увазі і те, що майбутня війна буде головним чином повітряною та хемічною війною. Ворожі аероплани перелітатимуть кордони і бітимуть тил. І зараз побудовано вже такі великі аероплани, що вони в силі підняти цілий баталіон жовнірів. Сяде деситок таких літунів у тилу, й фронт хитатиметься. Тому треба, щоб військо у майбутній війні було міцним скрізь по всіх кутках; треба, щоб скрізь ворог зустрів озброєний опір.

І от коли-б Радянські Республіки лишилися з старою системою будови війська — їхні залізниці не встигали-б перевозити військові частини для захисту місцевостей захоплених ворогом. Ворог міг-би за цей час обкопатися й укріпитися, а то просто все зруйнувати й утікти.

Як-же будують вони зараз військо?

Військо організують вони таке, щоб воно не потребувало і великих грошей на своє утримання, і було-б разом з тим розкидане скрізь по всій країні.

Територіяльне військо і відповідає обом цим умовам.

Що-ж таке територіяльне військо?

В такому війську боєві одиниці (полк, сотня, баталіон) збираються не з ріжних кінців республіки, як-то було в регулярному війську, а складаються з населення однієї місцевости. Та частина населення, що здатна відбувати військову службу, складає чоту, сотню, баталіон (це залежить від розмірів даної місцевости). Ці чоти, сотні і ин. будуються так, щоб сусіди були в одному десяткові. Коли в якомусь селі сформувалася сотня, то у тому-ж таки селі міститься й штаб сотні з командіром та політкеровником. Три сотні складають 1 баталіон. В більшому селі перебуває й штаб баталіону. Кожний військовообов'язаний знає свій ланок, десяток, чоту, сотню, баталіон і т. ин. Кожний знає своїх командірів, знає номер своєї рушниці, шинелі і т. ин.

Певне число місяців на рік (не більш 1½) військовообов'язаний відбуває збір. Він може тягнутися всі 1½ місяців без перерви, або розвивається по 2—3 тижні. Збір відбувається близько від домівки (крім великих зборів). Можливі ще окремі строєві вправи чотою чи сотнею (у свому селі).

По селах формується переважно піше військо та кіннота. Коні зараня намічаються особливою комісією й у випадку військових подій кожний знає свою коняку.

Спеціяльне військо — артилерія, сапери і т. и. — формується при заводах, шахтах та при великих робітничих селищах.

Робітник більше ніж селянин знайомий з машиною і йому легче її вивчити. Кожний вояк спеціяльних частин теж знає свою гармату, прожектор і т. и.

Майже по всіх селах організуються військові кутки, де селянство знайомиться з досягненнями військової техніки, де політкеровники сотень провадять у територіяльних частинах політ-освітню роботу, готують з територіяльних бойців свідомих громадян своєї республіки.

На випадок оголошеного військового стану у кожному селі вже готова сотня, де кожний знає свою рушницю, кожний одягнутий у свою шинелю, сідає на свою коняку, лагодить свою знайому гармату, чи взагалі зброю і т. ин.

Через 2 — 3 години всі вже на повній бойовій поготові.

Чи-ж краща територіяльна система за стару?

Ясно, що краща: червоноармієць відлучається з дому всього тільки на місяць чи півтора-що-року (на протязі 4 років) й відбуває службу близько від дому. Сотню складають земляки, вони не чужі один одному — не покинуть у скрутну хвилину.

Й обходиться вся наука державі дешевше: не треба опалювати величезних казарм, не треба цілий рік годувати й зодягати людей, зброя в порядкові і т. ин.

А сила росте звичайно. У кожний мент по всіх округах з одного наказу повстануть озброєні загони й не поздоровиться ворогові, що потрапить до Радянських Республік у тил.

При територіяльній системі озброюється все працююче населення, всі проходять військову науку, крім тих, кому пролетаріят не може довіритися: куркулі, глитаї, спекулянти то що до війська не беруться — їм не можна дати рушниці. В потрібний час все клясововороже зуміють там використати на тиловій чорній роботі. Захищати свою соціялістичну робітничо-селянську республіку може й мусить тільки працюючий.

Н.

Ленін — це не тільки цілий програм, це цілий період в історії людства, це період, коли відійшов час капіталізму і на зміну йому прийшов комунізм.

Зінов'єв.

УВАГА! ЙОРКТОН І ОКОЛИЦЯ!

Старанням Драмгуртка при Товаристві ТУРФДім в Канора, Саск., відограється в Йорктоні в четвер, 12. листопада 1925 р. дуже гарну драму в 4-ох діях М. Ірчана п. н.

"РОДИНА ЩІТКАРІВ".

Робітники і фармері міста Йорктону і околиці!

У вище згаданій драмі автор представляє дійсне життя бідної родини щіткарів. Ця драма здобула собі признання скрізь, де її виставляли на сцені. Хто її раз побачить, той ніколи її не забуде. Тому приходіть всі громадно і на означений час побачити цю поучаючу робітничу драму.

Початок точно в годині 8.30 вечером.

За місцем слідіть на оголошеннях.

Комітет.

НАША ОРГАНІЗАЦІЯ І ЇЇ ПРЕСА.

Місяць листопад повинен бути мірилом нашої свідомости.

Коли приходиться говорити або писати про нашу пресу, то не можна оминути нашої робітничої організації, а також й нашого відношення як до організації, так і до нашої преси. Ми творимо організацію, а наша організація є тісно звязана з нашою пресою й навпаки.

Навіть наші вороги мусять признати, що насвідомішою частиною української еміграції в Канаді є ті українські робітники, фармері, робітниці і фармерки, які вже довший час стоять в рядах зорганізованого робітництва, які читають свою робітничу пресу і книжки, які цікавляться мітінгами і лекціями. Це правда. І коли наші вороги не скажуть цего голосно, то хоч в душі думають так.

Але хоч ми й є найсильнішою й найсвідомішою частиною нашої еміграції, хоч у нас найсильніша організація: запомогова, освітня і політична, хоч у нас найсильніша преса, все-ж у нас є ще деякі недостачі, які ми самі повинні налагодити. Найважніша недостача, це критичне матеріяльне положення нашої преси, з яким вона раз враз примушена вести боротьбу. Але ми-ж сказали, що наша преса є тісно звязана з нашою організацією. Організація покликала до життя пресу, а преса піддержує організацію. Не було-б організації, то не було-б і преси, а не було-б преси, то не було-б організації.

Отже коли говоримо про боротьбу нашої преси з матеріяльними недостачами, то перше всего мусимо найти причину цеї недостачі.

Де-ж ця причина?

Причина — це наша недбалість. Бо ми не повинні вдоволятися лише тим, що ми самі належимо вже до організації та читаємо нашу пресу, але ми повинні старатися про те, аби й наш сусід, приятель, брат, сват, товариш по праці, також належав до нашої організації й читав нашу пресу. Більше читачів — буде сильніша наша організація. Сильніша наша організація — більше читачів буде. Більше читачів для нашої преси, менше треба буде пресового фонду.

Нашим обовязком є зацікавити робітничо-фармерською пресою широкі маси працюючих. Мусимо віддати більше праці й енергії в цім напрямі, мусимо заглянути в найтемніший куток, представити нашу справу тим, які мало, або нічого про неї не знають.

Коли прийдемо до товариша за передплатою, або пресовим фондом для нашої преси, то не будьмо вдоволені лише жертвою. Стараймося втягнути того товариша до наших рядів.

Таку роботу повинні виконувати не лише комітети, чи одиниці, але всі члени наших організацій. А то у нас буває й так: мається вибирати комітет для несення помочі нашій пресі, то деякі товариші або цілковито не прийдуть на такий мітінг, або вийдуть з мітінгу перед вибором комітету. Бояться, щоби вони не попали в той комітет. А це не лише недбальство, але й злочин супроти своєї пролетарської преси.

Ми звикли звалювати всю роботу на одиниць. Лектор, режісер, суфлер, учитель — ця одиниця, мусить бути й колектором передплат та пресового фонду для своєї преси. Це не добре. Коли ми любимо нашу організацію і нашу пресу, то-ж працюймо всі спільно, як для організації, так й для нашої преси, а не звалюймо всю роботу на одиниці.

Також не крутімся тоді, коли треба дати й ми годні дати, бо це дуже зле відбивається на тих товаришах, які дають останнє.

"Українські Робітничі Вісти" видвигнули клич: *"Тисячу нових передплатників для "У.Р.В."!* Це значить, що ми мусимо в цім місяці придбати одну тисячу нових читачів. До цего ми повинні ще додати: Попри одну тисячу передплатників для "У.Р.В." *також й одну тисячу нових членів для нашої організації!*

Це дуже легко виконати. Лише всі дружньо й спільно заставмо себе в цім місяці до праці. Не кажім, що без нас обійдеться. Так може говорити лише байдужна людина, а не член або членкиня робітничої організації!

Товариші і Товаришки! Ви знаєте, як то тяжко, коли склепар відмовляється дати вам кредит. Також само тяжко й для нашої преси, коли її відмовляють кредиту на потрібні й конечні річи

Тому не будьмо байдужними супроти нашої преси і організації! Робім все, що лише можливе, працюймо всі для здобуття одної тисячі нових передплатників для нашої преси, а одну тисячу нових членів для нашої організації!

Докажім свою свідомість ділом! *Хай-же цей місяць буде мірилом нашої клясової свідомости!*

Всі до праці!

Синьооверголець.

Товариші! Відновляйте передплату на "Українські Робітничі Вісти"!

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Оцим повідомляється членкинь жінвідділу ім. С. Мельничука в Іст Килдонан, що мітінг відділу відбудеться в вівторок, дня 10. листопада в годині 8. вечером. Важні справи до полагодження.

Заряд.

'ЦИВІЛІЗАЦІЯ ЗАХОДУ' І 'ВАРВАРСТВО' СХОДУ.

(Докінчення з 2-ої сторони.)

тя, новий світ, будується панування трудящих, глибоко запускає коріння нова наука, нова цивілізація найширших народніх мас.

Новий культ, культ праці, вся влада трудящим.

Де цивілізація, а де варварство?

І хоч багато й тут безробітних, то безробіття з розквітом Радянських Республік маліє, спадає, коли в Европі, коли в капіталістичній Англії воно росте з нестримною силою і підкошує підвалини буржуазії.

І де цивілізація, а де варварство?

Чи можна назвати варварством це велике усвідомлення міліонових мас трудящих, їх знання, їх добробут, що до нього вони доходять, усунувши поміщиків та буржуазію? Чи-ж навпаки — не є це саме правдива цивілізація, творення нових цінчостей цими масами, що досі були гарматним м'ясом на війну та невільником буржуазії.

А чи є цивілізація в Европі, де купка капіталістів морить голодом міліони, де озброюється Негрів проти німецького жіноцтва, де мордується й тисячами держиться селян у тюрмах, де все налаштовано для гноблення міліонів і для роскошів жменьки капіталістичних грабіжинків.

Чи цивілізація є римська наука покори і слухняности буржуазії та поміщицтву? Ясним стає, і в Европі ясніє щораз більш в умах широких мас, що Радянські Республіки це скеля, що на ній будується новий будинок, де господарем стане міжнародній пролетар.

Ясним стає, що радянська система, що за пару років високо піднесла так відсталі маси — це основа міжнародного пролетаріяту, це розвязання національного питання, та що II. Інтернаціонал не довго втримається з його демократією і парляментаризмом.

І цивілізація, що йде зі Сходу, пошириться неминуче на ввесь захід Европи, сперта на засоби техніки західнього пролетаріяту на заході Европи, але тоді для капіталістів і їхніх слуг із II. Інтернаціоналу пролетаріят Заходу буде також варваром.

Такого варварства ждуть міліонові маси Заходу і пригнічені народи світа.

С. Вітик.

СВЯТО ЖОВТНЯ В КИЇВІ.

Площа "Героїв Перекопу". Парада Київського Гарнізону з приводу червоної присяги.

97 - ДЕВЯТЬДЕСЯТЬ СІМ - 97!

ПЕРША ТЕАТРАЛЬНА ВИСТАВА В ЛИСТОПАДОВІЙ КАМПАНІЇ В ВІННІПЕГУ НА КОРИСТЬ РОБІТНИЧО-ФАРМЕРСЬКОЇ ПРЕСИ

— відбудеться —

В СУБОТУ, 7. ЛИСТОПАДА 1925 Р.

В УКР. РОБІТНИЧІМ ДОМІ У ВІННІПЕГУ

В той день буде виставлена велика драма в 4-ох діях Миколи Куліша п. н.:

97 ДЕВЯТЬДЕСЯТЬ СІМ 97

Це драма, яку ви повинні бачити! Ця драма вперше грана Українським Державним Театром ім. І. Франка в Харкові, грана десятки разів в одному сезоні, а відтак грана всіми великими театрами на Україні.

Читайте і другим передавайте та приходіть громадно!

ПОЧАТОК РІВНО В ГОДИНІ 8.30 ВЕЧЕРОМ.

ЦІНИ НА ТИКЕТИ НЕ ЗМІНЕНІ: 50, 40 і 25 ЦЕНТІВ.

Радимо тикети набувати завчасу: щодня в буфеті Укр. Роб. Дому, а вечерами і в день представлення при касі.

ДРАМАТИЧНО-СПІВАЦЬКИЙ ГУРТОК ПРИ УКР. РОБІТНИЧІМ ДОМІ В ВІННІПЕГУ

— устроює —

В НЕДІЛЮ, 8. ЛИСТОПАДА 1925 Р.

В УКРАЇНСЬКІМ РОБІТНИЧІМ ДОМІ У ВІННІПЕГУ

ВЕЛИЧАВИЙ

КОНЦЕРТ

ПРОГРАМА БАГАТА І ГАРНА. В КОНЦЕРТІ ВІЗЬМУТЬ УЧАСТЬ МІШАНИЙ ХОР, СОЛІСТИ, МАНДОЛІНОВА ОРХЕСТРА І ПРОМОВЦІ.

ПОЧАТОК ТОЧНО В ГОДИНІ 8.30 ВЕЧЕРОМ.

ВСТУП ЗА ДОБРОВІЛЬНИМИ ДАТКАМИ.

В ОСЬМІ РОКОВИНИ ПРОЛЕТАРСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ!

ЗА СТАРАННЯМ ЦЕНТРАЛЬНОГО МІСЬКОГО КОМІТЕТУ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ КАНАДИ

— відбудеться —

В НЕДІЛЮ, 8. ЛИСТОПАДА 1925 Р.

В САЛІ ГОЛОВНОЇ КВАТИРИ ПАРТІЇ ПІД Ч. 446 СЕЛКИРК ЕВНЮ

КОНЦЕРТ-МІТІНГ

В ЯКОМУ ВІЗЬМУТЬ УЧАСТЬ МАНДОЛІНОВА ОРХЕСТРА, СОЛІСТИ І ПРОМОВЦІ.

ПОЧАТОК ТОЧНО В ГОДИНІ 2.30 ПО ПОЛУДНИ.

ПРИХОДІТЬ ЧИСЛЕННО! — ВСТУП ВІЛЬНИЙ!

В ТРЕТЮ РІЧНИЦЮ ІСТНУВАННЯ РОБ. ЗАП. Т-ВА!

ЗА СТАРАННЯМ ВІННІПЕГСЬКОГО ВІДДІЛУ РОБІТНИЧОГО ЗАПОМОГОВОГО ТОВАРИСТВА

— відбудеться —

В НЕДІЛЮ, 8. ЛИСТОПАДА 1925 Р.

В УКРАЇНСЬКІМ РОБІТНИЧІМ ДОМІ

ВЕЛИКИЙ

Масовий Мітінг

З ПРИВОДУ

ТРЕТЬОЇ РІЧНИЦІ ІСТНУВАННЯ РОБІТНИЧОГО ЗАПОМОГОВОГО ТОВАРИСТВА.

Проситься всіх робітників і робітниць, що цікавляться робітничими організаціями, прийти на цей мітінг і почути з уст промовців, що зробило Робітниче Запомогове Товариство за три роки свойого істнування, та оцінити його вартість для робітників і робітниць.

ПОЧАТОК В ГОДИНІ 2.30 ПО ПОЛУДНИ.

СЛОВО ДО УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЦТВА І ФАРМЕРСТВА

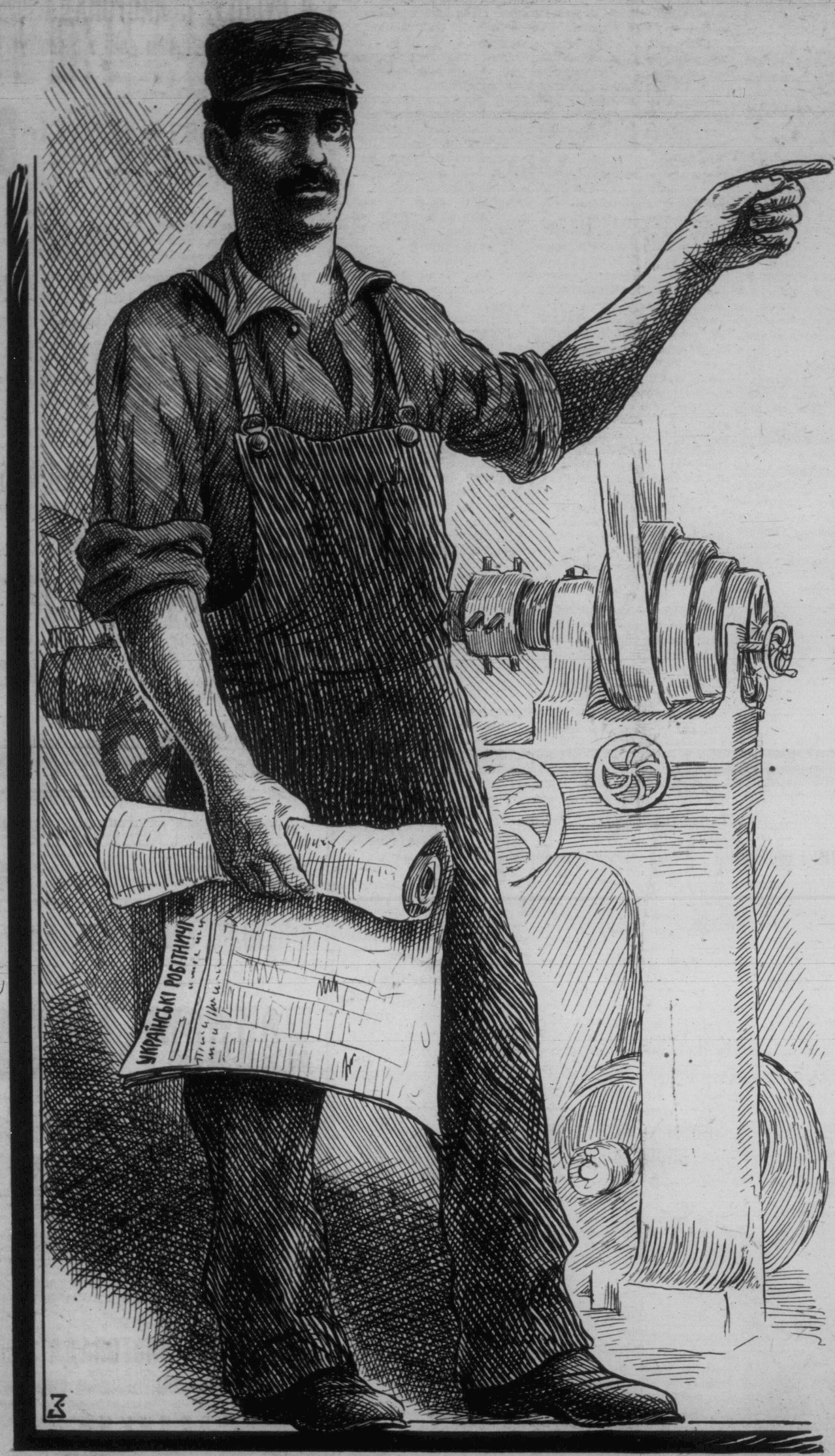

Товариші робітники і фармері! Товаришки робітниці і фармерки!

Не з роскішних панських покоїв, не з уст вашого ворога, не для своєї користи мовлю слово своє до вас. Я такий-же, як ви всі. Я поневолений робітник, що коротаю свої дні на тяжкій праці ради шматка насушного хліба, кличу до вас від найблищого мого товариша — машини:

СЛУХАЙТЕ! БУДЬТЕ ЧУЙНІ! ЧИТАЙТЕ І ДУМАЙТЕ НАД ЦИМ!

Коли в сьогодняшних часах ми все ще є рабами нашої недолі, то думка наша вільна, бажання наше велике, як мілійонові маси світового робітництва. Серед тяжких злиднів, серед щоденної нужди, в часі безробіття і поневірки, в нас є одинокий порадник і учитель — українська робітнича преса в Канаді. Хтож, як не ця преса є одною потіхою в тяжких хвилях нашого життя, хтож, як не ця преса є єдиною надією в годинах суму і зневіри? Коли ми падемо духом і зневіряємося, тоді ця преса тихо приходить в нашу хату і голосить: Не зневірюйся, ти не самий! Всесвітнє робітництво йде непереможним кроком вперед, а ти-ж частина цеї великої, всесвітньої армії працюючих!

Товариші й товаришки! Місяць листопад, це місяць допомоги українській робітничій пресі в Канаді. В цьому місяці працюючі українські маси Канади працюють всіми силами для того, аби певно забезпечити істнування "Українських Робітничих Вістей", "Робітниці" і "Фармерського Життя". Ви певно цікаві, чому саме робітничо-фармерська преса звертається за допомогою до своїх читачів і читачок? Відповідь коротка: тому, що це преса працюючих, а не панська, тому, що ця преса боронить інтереси робітництва й фармерства, тому, що ця преса не бреше, а голосить правду, тому, що ця преса є висловом думки сьогодняшних рабів капіталу і вказує шлях до визволення з тяжкої панської неволі. Пресу цю ненавидять не тільки дійсні пани, але й доморослі українські підпанки, панські наймити та попи, яким цілком не на руку, що робітник або фармер свідомий своїх клясових інтересів. Тому й українська робітничо-фармерська преса всеціло залежить від піддержки своїх читачів і читачок. Ніхто инший, окрім робітництва й фармерства, не піддержить її. Потреба вимагає переводити рік річно по цілій Канаді збірки на пресу і коли не буде цеї потреби, не буде й збірок.

Вся праця, яку досі зробили українські робітники в Канаді, належно оцінюється й поза кордонами Канади. Ось, для прикладу, в науковому журналі "Знання", що виходить на Радянській Україні, читаємо в ч. 26, з 19. липня 1924 р. таке:

"Можна з певністю сказати, що українські робітники в Канаді творять один з найліпше організованих відділів міжнародного пролєтаріяту; це дає запоруку тому, що і в часи наступу на капіталістичну клясу в Америці вони будуть стояти на передових позиціях. Національний по формі, рух українських робітників в Канаді є інтернаціональний, клясово-пролєтарський — по змісту"...

Ми самі може й не доцінюємо нашої праці, самі ми може й не бачимо нашого великого поступу, але люде, що приглядаються всему з боку, бачать все і висловлюються про нас, як про один "з найліпше організованих відділів міжнародного пролєтаріяту". І ці великі наші досягнення в освідомлюванню та організуванню працюючих українських мас, ми в першу чергу мусимо завдячити нашій робітничій пресі. Вона одна відкрила наші очі, вона одна відбивала всі напади ворогів на нас і опрокидала брехні наймитів буржуазної кляси. Тому святим обовязком кожного свідомого робітника і фармера піддержати свою пресу, працювати для неї в цьому місяці з усіх сил, аби фінансово забезпечити її на довгі зимові місяці.

"Українські Робітничі Вісти" кинули клич: "Тисячу нових передплат в місяці листопаді"! І ми мусимо придбати цю тисячку. Мусимо тому, що це наш обовязок. Здобуттям цеї тисячки, ми придбаємо тисячу нових товаришів, відкриємо їм очі, відірвемо їх від брехливої зграї дурисвітів, панських наймитів.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ" — це одинока ґазета в Канаді, що голосить правду і ніхто ще не доказав її брехні.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ" — перед роками твердили, що всі ті головніші українські й чужі політики, які ворожо виступали проти революційного робітництва й селянства України, згодом переконаються в тому, що вони помилялися і примиряться та будуть працювати для працюючих мас. Де тепер професор Грушевський, бувший голова Центральної Ради? Де тепер міністер для галицьких справ в Петлюри, голова петлюрівського Трудового Конґресу і член Національної Ради Петрушевича Семен Вітик? Де тепер широко відомий петлюрівський отаман Юрко Тютюнник? Де тепер відомий всім полковник Укр. Галицької Армії Гриць Коссак? Всі на Радянській Україні, всі працюють для закріплення радянської влади! Всі займають вищі становища на більшовицькій Україні!

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ" — все казали, що наші робітники й фармері тяжко працюють в Канаді і їм належаться рівні права з усіми, а наймитівсько-панська українська преса радила нашим робітникам й фармерам покірно гнути голови, бо після неї ми тут тільки — в гостях.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ" — освітлювали й освітлюють всі світові події з правдивої, робітничої точки погляду. Нема ані одної події, яку не пояснили-б правдиво "Укр. Роб. Вісти" своїм читачам. Ані нісенітниць, ані брехонь, ані непотрібних балачок "Укр. Роб. Вісти" не друкували і не друкують.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ" — мають своїх кореспондентів в усіх країнах Европи і особливо про положення в старому краю подають найвірніші вісти. Про "Укр. Роб. Вісти" авторітетні люде в Европі, особливо на Україні, висловлюються, як про ґазету, що редаґована найкраще з усіх українських ґазет в Америці.

Товариші і товаришки! Чи не варт працювати для такої ґазети? Чи не варт піддержати її всіми силами, щоб належно забезпечити її існування? Яка инша українська ґазета в Канаді має таке чисте минуле за собою, як "Укр. Роб. Вісти"? Хто шанує і любить правду, хто ненавидить брехню, хто почуває в собі гордість робітника і фармера, а не пана і підпанка, кому залежить на тому, щоб працюючі українські маси Канади були свідомими, той певно не відмовиться працювати цілий цей місяць для "Українських Робітничих Вістей".

Товариші! Влаштовуйте цілий місяць підприємства для преси! Збирайте нові передплати і відновляйте старі! Збирайте пресовий фонд при кожній нагоді! Памятайте, що сьогорічне фінансове положення нашої преси дуже критичне і ми мусимо усунути його! Докажіть своїм ворогам, що ви вмієте шанувати і цінити свою пресу! Здійсніть клич своєї ґазети:

Тисячу нових передплат для "Укр. Роб. Вістей" в листопаді!